

Souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka v třídním kolektivu

Eliška Jackivová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Eliška Jackivová
Osobní číslo:	H220052
Studijní program:	B0111A190011 Sociální pedagogika
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka v třídním kolektivu

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociálních sítí, jejich působení na žáky a vlivu vrstevníků na 2. stupni základních škol.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BOYD, Danah, 2017. Je to složitější: sociální život teenagerů na sociálních sítích. Praha: Akropolis. ISBN 9788074701658.
- CHRÁSKA, Miroslav, 2007. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. ISBN 9788024713694.
- MIKULCOVÁ, Klára, 2020. Aktuální problémy mediální výchovy a mediální gramotnost žáků 2. stupně ZŠ. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 9788024459010.
- PAVLÍČEK, Antonín, 2010. Nová média a sociální sítě. Praha: Oeconomica. ISBN 9788024517421.
- ŠEVČÍKOVÁ, Anna, 2015. Děti a dospívající online: Vybraná rizika používání internetu. Praha: Grada. ISBN 9788024750101.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jana Martincová, Ph.D., MBA**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **13. ledna 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 13. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá souvislostí mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka v třídním kolektivu. Je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se skládá ze tří kapitol. První kapitola vymezuje sociální sítě, míru užívání sociálních sítí ve světě, v České republice a u mladé generace. Druhá kapitola pojednává o postavení žáka v třídním kolektivu napříč školní docházkou. Třetí kapitola se zabývá sociometrií podle Vladimíra Hrabala. Praktická část si klade za cíl, porozumět souvislosti mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka v třídním kolektivu. Bylo zvoleno kvantitativní výzkumné pojetí, ve kterém jsme použili metodu dotazníkového šetření. Výzkumu se účastnilo celkem 30 respondentů. Dotazník se zaměřoval na zjištění míry užívání sociálních sítí u žáků.

Klíčová slova: sociální sítě, míra užívání sociálních sítí, postavení žáka v třídním kolektivu, sociometrie

ABSTRACT

This work deals with the connections between the level of use of social networks and the position of a student in the class. It is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part consists of three chapters. The first chapter defines social networks, the level of use of social networks in the world, in the Czech Republic and among the young generation. The second chapter discusses the position of a student in the class, across school attendance. The third chapter deals with sociometry according to Vladimír Hrabal. The practical part aims to understand the connection between the level of use of social networks and the position of a student in the class. A quantitative research concept was chosen, in which we used the questionnaire survey method. A total of 30 respondents participated in the research. The questionnaire focused on determining the level of use of social networks among students.

Keywords: social networks, social media usage rate, student's position in the class, sociometry

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé práce Mgr. Janě Martinové, Ph.D. MBA za ochotu, odborné rady, spolupráci a vstřícnost při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za podporu, kterou u nich vždy najdu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 SOCIÁLNÍ SÍTĚ	14
1.1 MÍRA UŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ VE SVĚTĚ.....	15
1.2 MÍRA UŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	17
1.3 MÍRA UŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ U MLADÉ GENERACE.....	18
1.4 DOPADY NADMĚRNÉHO UŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	20
1.5 TYPY UŽIVATELŮ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	22
2 POSTAVENÍ ŽÁKA V TŘÍDNÍM KOLEKTIVU	25
2.1 TYPOLOGIE TŘÍDNÍCH KOLEKTIVŮ.....	28
2.1.1 Typy třídních kolektivů podle Smékalové a Kolaříka	28
2.1.2 Typy třídních kolektivů podle Soni Lemrové	29
2.1.3 Typy třídních kolektivů podle Geréba	30
2.2 POZICE A ROLE V KOLEKTIVU	31
3 SOCIOMETRIE PODLE VLADIMÍRA HRABALA	33
3.1 POZICE V TŘÍDNÍM KOLEKTIVU PODLE VLADIMÍRA HRABALA.....	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 VÝZKUM.....	36
4.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	37
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	37
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	37
4.4 VÝZKUMNÁ TECHNIKA	38
4.5 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	38
5 ANALÝZA DAT VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	40
5.1 SOCIOGRAMY	51
6 INTERPRETACE DAT.....	67
6.1 LIMITY VÝZKUMU	72
ZÁVĚR	73
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	75
SEZNAM OBRÁZKŮ	81
SEZNAM GRAFŮ	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	83
SEZNAM PŘÍLOH.....	84

ÚVOD

Vztahy, které si vytvoříme během školní docházky, nás ovlivňují celý život. To, jakou v třídním kolektivu zaujímáme roli, pozici a celkové postavení, se propisuje do naší osobnosti.

Sociální pedagogika má široké pole působnosti a věnuje se mnoha oblastem. Mezi ty oblasti, které mohou ovlivňovat postavení žáka v třídním kolektivu a sociální pedagogika s nimi operuje, patří zejména podpora socializace v kolektivu spolužáků, pomoc při sociální integraci, napomáhání při celkovém rozvoji osobnosti, posilování sociálních kompetencí a budování pozitivního klimatu ve třídě. Pozice ve třídě ale nemusí souviset, pouze se sociálními faktory. Může být spojena například s materiálním vybavením žáka, s podmínkami ve kterých rodina žije (vliv prostředí), školní úspěšností a fyzickým vzhledem. Mimo jiné se může jednat také o vliv sociálních médií a rychlosti přístupu k informacím. Tento výzkum se zaměřuje na aspekt sociálních sítí. Zajímá nás, zda existuje souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka v třídním kolektivu.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část se skládá ze tří kapitol. První pojednává o sociálních sítích, které zde definujeme. Dále zde popisujeme, jaká je jejich míra užívání ve světě, v České republice a u mladé generace. Druhá kapitola se soustřeďuje na postavení žáka ve třídním kolektivu, napříč školní docházkou a jaké existují typy třídních kolektivů podle různých autorů. Vymezujeme také sociální role a pozice ve třídě. Poslední kapitola se zabývá popisem metody sociometrie podle Vladimíra Hrabala, která byla při realizaci výzkumného šetření byla využita.

Praktická část se nejprve orientuje na uvedení do výzkumného problému. Poté vymezujeme výzkumné cíle, otázky a následně výzkumný soubor, se kterým provádíme výzkumné šetření. Jedná se o žáky sedmého ročníku základních škol. Ve výzkumné technice objasňujeme, že uplatňujeme kvantitativní výzkum, ve kterém byla použita metoda dotazníku, který je vlastní konstrukce. Je tvořen 12 položkami, které se zaměřují na to, kolik času žáci na sociálních sítích tráví a jak jsou na nich aktivní. Vzájemné vztahy ve třídě měříme za pomoci sociometricko-ratingového dotazníku (SORAD) podle Vladimíra Hrabala. Ve způsobu zpracování dat se orientujeme na zodpovězení výzkumných otázek. Uvádíme také, že data z obou dotazníků budeme analyzovat, porovnávat a následně popisovat možnou souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu. Následuje analýza dat a jejich interpretace, kdy výsledky výzkumu srovnáváme s odbornou literaturou a již realizovanými výzkumy z této oblasti.

Poslední část se zaměřuje na limity výzkumu, ve kterých uvádíme nedostatky, mezi které patří povaha zkoumaného problému, protože se jedná o multifaktoriální problém a na postavení žáka v třídním kolektivu, může mít vliv více proměnných a nemusí se jednat pouze o míru užívání sociálních sítí. Dále zde uvádíme výběr výzkumného souboru a tvorbu dotazníku vlastní konstrukce.

Přínos tohoto výzkumu shledáváme v tom, že upozorňuje na to, jak podstatnou část života žáků sociální sítě tvoří a mohl by inspirovat učitele (případně sociální pedagogy) v zaměření na větší preventivní činnost v jejich užívání. Je totiž nezbytné, aby se dospívající naučili rozumně konzumovat jejich obsah a umět ho hodnotit. Nestačí pouze omezit čas na těchto platformách, i když jeho regulace je také velmi podstatná část.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Sociální síť je virtuální (online) služba, kterou můžeme využívat ke sdílení fotografií, informací a videí, propagaci obsahu a zejména ke komunikaci mezi ostatními uživateli, kteří sociální síť také využívají. Užívání sociálních sítí předchází registrace, u které se vytvoří profil uživatele, pod kterým se daná síť využívá. V současné době je můžeme označit za velmi oblíbené a rozšířené po celém světě všemi generacemi (Karchňák a Kohout, 2016). Mikulcová a Kopecký, kteří v roce 2020 realizovali výzkum mediální gramotnosti u žáků 2.stupně základní školy, definují sociální síť jako služby, které využíváme online k vzájemnému propojení s ostatními osobami, které také využívají internet. Dále jsou podle nich platformy sociálních médií velmi užitečné pro navazování a rozvíjení vztahů a kontaktů. Díky sociálním profilům, které slouží k libovolné sebe prezentaci, můžeme sdílet s ostatními uživateli informace o svém životě, videa a fotografie, hodnotit obsah, který vytvářejí ostatní uživatelé, za pomoci komentářů a reakcí na jejich příspěvky a navazování online přátelství (Kopecký a Mikulcová, 2020).

Vytvářejí prostor, který je v užší míře propojen s reálným prostředím, protože naše kontakty s ostatními uživateli na sociálních sítích zrcadlí naše sociální vazby v reálném světě. Jsme totiž v určité interakci spíše s naší rodinou a přáteli než s lidmi, které neznáme. Tento poznatek se týká převážně dospívajících, protože právě ti využívají online platformy pro udržování kontaktů, které už mají. Sociální síť u dnešních adolescentů tvoří velkou součást jejich života, dokonce i vývoje. V oblasti sociální poskytují spoustu výhod a slouží i jako prostor pro získání určitého sociálního kapitálu. Velká část života dospívajících se odehrává právě na online platformách, které mohou sloužit pro vlastní sebe prezentaci a pro navazování vztahů, které je právě pro období adolescence velmi důležité. Dále je zde klíčové rozvíjení sociálních vazeb a sociálních kompetencí. Pokud dospívající nebude mít založen profil na sociálních sítích, může se jednat i o určitou formu sociálního vyloučení, protože daná osoba nebude mít přístup například k domluvě na setkání s přáteli, informací ohledně školy a daný dospívající může přijít o hlavní dění v kolektivu nebo ve skupině. Obecně můžeme označit sledování aktuálních informací o svých kamarádech a ostatních uživateli jako hlavní důvod, proč mladiství sociální síť využívají (Ševčíková, 2015).

Dle Martiny Šmahelové, která je členkou výzkumného týmu IRTIS, který zkoumá internet a jeho vliv na chování lidí v různém věku, by sociální síť rozhodně měly být v rozumné míře součástí života u dospívajících. Podle ní na dítě ve třídním kolektivu může mít velmi nepříznivý vliv, pokud rodiče dítěti profil na sociální síti nedovolí vytvořit.

Děti na těchto platformách chtějí interagovat se svými spolužáky a ty, které ho nebudou mít, mohou být neinformované, a proto vyloučené ze třídního kolektivu a celkového dění (Podzemná, 2019).

Podle zprávy o digitálních závislostech z roku 2024, 25-30 % žáků základních škol využívá sociální sítě ve všední dny čtyři a více hodin. O víkendech užívání sociálních sítí může dosahovat dokonce i 8 hodin denně. Jedná se o velký časový úsek, ve kterém žáci preferují digitální svět před tím skutečným. Probíhá v něm internetová komunikace, která nahrazuje komunikaci reálnou. Žáci na rozličných platformách sdílí své statusy a nejnovější informace ze svého života (Chonymová et al., 2024).

Podle Radka Němce, který se specializuje na léčebné pobyty všech druhů závislostí i těch digitálních, se můžeme domnívat, že ti, kteří sociální sítě nemají, nebo je využívají v omezené míře, nebudou do takové míry informováni o dění a aktualitách mezi svými spolužáky. Mohou se cítit izolovaní a méně zapojeni do třídní diskuze. Žáci, kteří naopak sociální sítě užívají ve větší míře, je mohou ze třídního kolektivu vylučovat. Vzniká zde možná souvislost že to, jak žáci na sociálních sítích fungují a vystupují, a to, jak samotné sítě užívají, může ovlivnit jejich pozici ve třídním kolektivu (Němec, 2024).

1.1 Míra užívání sociálních sítí ve světě

Od roku 1996, kdy se sociální sítě začaly vytvářet a rozšiřovat, je užívá více než polovina z 8 miliard lidí po celém světě (Český statistický úřad, 2024).

Největší nárůst v užívání sociálních sítí byl zaznamenán v letech 2018-2022. V roce 2010 se jednalo o nárůst z 0,97 miliard na 2,5 miliard v roce 2018, což činí přírůstek o 1,53 miliardy uživatelů. V roce 2022 mělo založený účet na sociální síti už 4,74 miliardy uživatelů z celého světa, což je údaj, který je vyšší o 4,2 % než z roku 2021, kdy se jednalo o 4,54 miliard uživatelů. V roce 2018 do roku 2022 na sociálních sítích tedy přibýlo 2,24 miliard uživatelů. Celkově při užívání internetu využívá 93 % osob i sociální sítě (Dixon, 2024).

Ze států Evropské unie se v míře užívání sociálních sítí nachází na prvním místě Dánsko, kde sociální sítě využívá 91 % obyvatel ve věku 16-74 let. Kypr se v celkovém pořadí umístil druhý s 83 % obyvatel a na třetím místě Maďarsko s 81 % obyvatel ve věku 16-74 let. Česká republika se spolu s Řeckem umístila na třináctém místě s 68 % a nachází se uprostřed tabulky. Ze všech států Evropské unie má nejmenší míru užívání sociálních sítí Francie s 44 % obyvatel (Eurostat, 2024).

Sociální sítě můžeme rozdělit do několika kategorií, na kterých si více konkrétně představíme i míru užívání v celosvětovém měřítku.

Mezi první patří **profilově založené sociální sítě** např. Facebook a LinkedIn. **Facebook** patří bezkonkurenčně mezi nejužívanější sociální síť na světě, a to i přes ostatní konkurenční platformy jako je Instagram a TikTok. Facebook má téměř 3 miliardy aktivních uživatelů. 67 % z nich je na této sociální síti denně. Tato sociální síť je navštěvována různými generacemi. 19 % uživatelů je ve věku 18-24 let. Osoby mladšího věku Facebook používají v menší míře, ale profil na této platformě si zakládají kvůli kontaktu s rodinou, kamarády a místní komunitou. Muži navštěvují Facebook častěji než ženy. U mužů se jedná o 57 % a u žen o 43 % (Hauser, 2024).

K **obsahově založeným sociálním sítím** řadíme YouTube, Instagram, Snapchat a Pinterest. Hned po internetovém vyhledávači Google je **YouTube** považováno za druhou nejčastěji vyhledávanou stránku. Měsíčně má YouTube okolo 2,5 miliard aktivních uživatelů. Mezi sociálními sítěmi zaměřenými na videa zaujímá YouTube první místo. Díky této sociální síti je videa možné komentovat, sdílet, nahrávat a hodnotit. YouTube celosvětově využívají spíše muži ve výši 54 % a ženy v zastoupení 46 % (Vaněčková, 2023; Reese, 2025).

Instagram je nejpoužívanější sociální síť pro lidi ve věku 25-34 let. Průzkumy ukázaly, že polovina uživatelů Instagramu vyhledá web určité firmy poté, co na Instagramu shlédnou videoobsah, který je zaujme. Instagram na celém světě používá více než 1 miliarda uživatelů. **TikTok** užívá 30 % uživatelů ve věku od 20-29 let. O 3 % více (celkově 33 %) uživatelů užívá tuto síť ve věku od 10-19 let. Videa, která jsou na této sociální síti nejpopulárnější, mají své obsahově nejdůležitější informace v prvních 3 vteřinách videa. Celosvětově má na TikToku založen účet 755 milionů uživatelů. Svě největší popularity dosáhla tato platforma v roce 2022, kdy se stala nejstahovanější aplikací na mobilu (Karchňák a Kohout, 2016; Dixon, 2024; MediaGuru, 2023).

K **virtuálním sociálním sítím** řadíme herní portály jako World of Tanks a World of Warcraft. Prostřednictvím těchto portálů, se hráči mohou vydávat za určitý virtuální charakter ve smyšleném světě, kde spolu vzájemně komunikují a spolupracují. Součástí herních portálů jsou i chatovací místnosti, díky kterým spolu hráči mohou poté navázat kontakt i v reálném světě a osobně se setkat (Pavlíček, 2010).

K **Micro-blogovacím sociálním sítím** řadíme síť X (dříve Twitter), kterou 250 milionů uživatelů používá denně (Beran, 2024; Karchňák a Kohout, 2016).

Podle statistické analýzy od Dixonové z roku 2024, která byla realizována ve 46 zemích s uživateli internetu ve věku od 16 až 64 let, se ukázalo, že průměrný počet účtů na jednoho uživatele činí 9 účtů. Jedná se o 83 % nárůst z roku 2014, kdy se jednalo o 5 účtů.

Dále srovnání mezi státy ukázalo, že Japonsko má nejnižší průměrný počet účtů na jednoho člověka, konkrétně 4 účty. Nejvíce jich má Indie, kde na jednoho člověka připadá 11 účtů.

Dále tato celosvětová statistika analyzovala důvody samotného užívání sociálních sítí. 36 % uživatelů vyhledává sociální sítě kvůli zábavnému obsahu. 40 % je využívá pro komunikační účely. 40 % uživatelů sociálních sítí je využívá, protože je považuje za svůj informační zdroj. 37 % uživatelů je navštěvuje pro náplň svého volného času a 40 % uživatelů na sociálních sítích na nich vyřizuje své pracovní záležitosti.

Celosvětové užívání sociálních sítí rozděleno podle pohlaví dokazuje, že sociální sítě užívá 46 % žen. Mužů je v užívání sociálních sítí více, konkrétně 54 %. Údaje se však mohou lišit podle polohy, státu a samozřejmě věku. Například výzkum Pew Research Center z roku 2021 uvedl, že sociální sítě užívají v USA více ženy v zastoupení 74 % a mužů pouze 62%. Respondentům bylo 18 let a více (Dixon, 2024; Openr, 2023).

1.2 Míra užívání sociálních sítí v České republice

Český statistický úřad realizoval sběr dat ohledně užívání sociálních sítí poprvé v roce 2009. V tomto roce bylo na sociálních sítích aktivních 5 % osob starších 16 let. V letech 2009-2012 byl nárůst počtu uživatelů nejvýraznější. Došlo k nárůstu z 5 % na 31 %. Od té doby už se tak rapidní nárůst nevyskytl. V posledních 4 letech ale došlo k postupnému navýšení uživatelů sociálních sítí o 9 %. V roce 2020 se jednalo o 54 % uživatelů sociálních sítí a v roce 2024 celkový počet činil 63 % (Český statistický úřad, 2024).

Nárůst v celosvětovém měřítku i v České republice si můžeme vysvětlit větší popularizací mobilních telefonů a celkově mobilních technologií. Sociální sítě se totiž řadí jako nejoblíbenější aktivita při užívání chytrého telefonu. Jako druhá oblíbená aktivita sem patří posílání zpráv, poté fotografování a nakonec hraní her (Karchňák a Kohout, 2016).

V České republice užívají sociální sítě více ženy. Rozdíl ale není příliš velký. Jedná se o 50,3 % žen a 49,7 % mužů. Nejvíce využívanou sociální sítí v České republice je **Facebook**. Využívá ho 5,2 milionů uživatelů z celkových 10,9 milionů obyvatel. 74 % uživatelů tuto sociální síť využívá denně. 84 % uživatelů v České republice se skládá z věkové skupiny 25-29 let. Na druhém místě jsou lidé ve věku 30-49 let v zastoupení 79 %. Třetí skupinu tvoří osoby ve věku 18-24 let s 76 % (Sítě v hrsti, 2020).

Instagram v České republice používá celkem 3,8 milionů uživatelů, z toho 50 % jsou uživatelé ve věku do 25 let. Svou oblíbenost získal především kvůli snadnému užívání a sdílení krátkých příběhů na 24 hodin.

YouTube v České republice navštíví měsíčně zhruba 8 milionů uživatelů. Z osob, které využívají internet, navštívilo 80 % tuto sociální síť, která se zaměřuje na videoobsah alespoň jednou.

Na **TikToku** má v Česku založený profil přes 2 miliony uživatelů. Nejvíce ho užívají osoby ve věku od 18 do 24 let. Tato sociální síť je v současné době na vzestupu. K dalším sociální sítím, které se v České republice rozšiřují, patří síť X a Pinterest.

Síť X v České republice ve srovnání s celosvětovým měřítkem, neužívá příliš velké množství osob. V roce 2022 se jednalo o 786 000 uživatelů (Kemp, 2022).

Pinterest u nás využívá 1,2 milionů uživatelů. Z tohoto počtu se celkem jedná o 73 % žen (Černovský, 2021).

Podle Českého statistického úřadu a jeho údajů z roku 2023 se sociální sítě nejvíce využívaly v Ústeckém (65,3 %) a Moravoslezském kraji (65,2 %). Nejméně naopak v Královéhradeckém (53 %) a Plzeňském kraji (55 %) (Český statistický úřad, 2024).

1.3 Míra užívání sociálních sítí u mladé generace

Mladou generací označujeme dospívající ve věkovém rozmezí od 11 do 22 let věku, které začíná pubertou a končí adolescencí (Vágnerová a Lisá, 2022). Tohoto věkového rozmezí se budou týkat níže uvedené výzkumy.

Sociální sítě se staly neoddělitelnou součástí života mladé generace. Tým světové zdravotnické organizace (WHO) vydal studii, která se prováděla v roce 2021 a 2022. Organizace zjišťovala, kolik času adolescenti tráví na sociálních sítích a hraním počítačových her. Data byla sbírána ve střední Asii, Evropě a Kanadě. Na této studii se podílel i psycholog z Masarykovy univerzity v Brně Lukas Blinka. Výsledky ukázaly, že se od roku 2018 navýšilo problematické užívání sociálních sítí z 5 % na 8 %. V mezinárodním měřítku nárůst představuje dokonce ze 7 % na 11 %. Při srovnávání dívek a chlapců se jedná dokonce o 16 %. U chlapců nehovoříme o problematickém užívání sociálních sítí, ale o problematickém hraní počítačových her. Celkově o problematickém nárůstu můžeme hovořit v rámci všech věkových kategorií. Dále studie přišla se zjištěním, že se dokonce u jedenáctiletých dětí objevuje v zastoupení 10 % problematické užívání sociálních sítí. Jedná se zejména o sociální sítě jako TikTok a Instagram.

Tyto výsledky jsou alarmující, protože abychom něco mohli označit jako problematické užívání, problém by musel nejspíš začít už v 9 nebo 10 letech.

U hraní počítačových her se problematické hraní objevuje u 17 % chlapců, kterým je jedenáct až třináct let. U dívek se jedná pouze o 9 %. U obou pohlaví se tedy vyskytuje jak rozsáhlé užívání sociálních sítí, tak i hraní počítačových her. Ve třinácti letech nastávají změny. Dívky začínají více využívat sociální sítě a od hraní počítačových her ustupují. Chlapci naopak více hrají počítačové hry a malé procento z nich problematicky užívá sociální sítě. Jedná se o 16-17 % problematického hraní počítačových her ve věku od jedenácti do patnácti let. Tento rozdíl si můžeme vysvětlit tak, že se u dívek mezi jedenáctým až třináctým rokem objevuje větší zájem o kamarádské vztahy a sociální život, k čemuž sociální sítě vybízejí. Dívky mají o mnoho více přátel, se kterými komunikují denně. Chlapci mají naopak menší okruh, se kterým se stýkají, a větší zájem o sociální sítě se u nich objevuje až od třinácti do patnácti let. Ukazuje se, že v tomto věku začnou projevovat zájem o sociální sítě, stejně jako v mladším věku dívky, ale počítačové hry hrát nepřestávají (Boček, 2024).

Podle studie HBSC (Health Behaviour in School-aged Children), která byla realizována roku 2022 a účastnilo se jí 14 588 žáků základních škol ve věku 11-15 let, má Česká republika 8 % problematických uživatelů sociálních sítí. Největší procentuální zastoupení je 51 %, které reprezentuje běžné uživatele sociálních sítí. Dále studie přišla s výsledky, že 23 % dětí využívá sociální sítě intenzivně a 18 % neaktivně. Česká republika se řadí mezi státy Evropské unie, která má nižší počet problematických a intenzivních uživatelů, než je tomu průměrně v ostatních státech EU. Evropský průměr představuje 11 % problematických uživatelů, zatímco v Česku je to 8 % (Zdravá generace, 2023).

Podle výzkumu dětí a kult krávy v online světě, který byl realizován s Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Katedry psychologie a patopsychologie a společnosti O2 Czech Republic, kterého se v roce 2022 zúčastnilo 9941 dětí ve věku od 11 do 17 let, je nejvíce používaná sociální síť **YouTube** u 93 % dětí. Druhou nejčastější sociální sítí byl **Instagram**, kterou zvolilo 80 % dětí. Třetí nejvíce volenou sociální sítí byl **TikTok**, který je populární u 68 % dětí. K nejčastějším důvodům založení profilu na sociálních sítích byly důvody společenské. 66 % respondentů označilo, že si svůj profil založili kvůli kamarádům a 26 % kvůli spolužákům. Třetí nejčastější odpověď v zastoupení 23 % bylo, že profil na sociálních sítích měli zkrátka všichni (Kopecký et al., 2022).

Dále u problematiky míry užívání sociálních sítí výzkumy poukazují na to, že u 3-7 % dětí od 11 do 15 let podle Social Disorder Media Scale, která se zaměřuje na užívání sociálních sítí podle screeningové škály, se objevuje problematické užívání sociálních sítí. U studentů 15-16 let se jedná o 34 % a u studentů 17 až 18 let o 27 %. Další zajímavé zjištění poukazuje na to, že adolescenti v České republice jsou aktivní až na 5 profilových účtech na různých sociálních platformách. Průměrný věk, kdy si tyto účty zakládají, je 11-12 let. Tyto údaje jsou důkazem toho, že žáci na základních i středních školách užívají sociální sítě velmi aktivně (Němec, 2024).

Kromě zábavného obsahu sociální sítě (bohužel) nabízejí i prostor pro srovnávání se s ostatními uživateli. Vše může pramenit z nedostatečného pocitu vlastní hodnoty a přílišnému přidávání důležitosti online kontaktům a interakcím. Tento druh tlaku a upevňování si vlastní sebedůvěry může vést k vytvoření dvou odlišných světů, které se v určitých prvcích prolínají a vedou k odpoutávání se od autentické identity. U mladých lidí to může vyvolat velký zmatek ohledně pohledu na sebe samé (Němec, 2024).

1.4 Dopady nadměrného užívání sociálních sítí

Nadměrné užívání sociálních sítí s sebou nese spoustu negativních dopadů. Ovlivňuje jak jedince, tak jeho okolí. Vyskytuje se silná provázanost mezi mírou užívání sociálních sítí (může se vztahovat i na rizikové chování na internetu) a problémy s rodinným zázemím, sociálními dovednostmi, kvalitou vztahů s vrstevníky a skupinovou identitou. Užívání sociálních sítí kvůli výše zmíněným faktorům, s sebou negativních dopadů může přinášet spoustu (Boyd, 2017).

Mezi **dopady přímé** můžeme řadit narušení denního rytmu u dětí, nedostatek spánku a jídla, nedostatečnou orientaci v čase, migrény a bolesti hlavy, únavu, bolest očí, zad a celkově pohybového aparátu, a dokonce i zanedbávání osobní hygieny.

K dopadům dlouhodobým řadíme obezitu, omezení sociálních kontaktů mimo digitální prostor a celkově ztrátu přátel, nedostatečnou fyzickou aktivitu, problémy se spánkem, nesoustředěnost, problémy ve škole (např. horší prospěch), nebo v zaměstnání, zanedbávání volnočasových aktivit a snížené sebevědomí. Sociální sítě mohou snižovat sebevědomí skrze to, že vlastní hodnotu mohou žáci vnímat přes své „lajky“ a pozitivní zpětnou vazbu ve formě komentářů. Jedná se vlastně o vnější hodnocení od druhých lidí. Vše poté vede k neustálému utvrzování a podpory od ostatních, což poté v negativním měřítku ovlivňuje duševní pohodu člověka.

U dospívajících se mohou objevovat depresivní symptomy, ADHD, úzkostné poruchy, vyšší agresivita, konzumace návykových látek a sebevražedné myšlenky (Fischer a Škoda, 2024). K výše zmíněným dopadům při užívání sociálních sítí si zmíníme také **negativní aspekty**. Mezi ně patří například kyberšikana a s ní spojená negativní interakce. Kyberšikana se vážně dotýká duševního zdraví a duševní pohody u mladých lidí. Na základních školách je čím dál více rozšířeným problémem. K negativním interakcím na sociálních sítích se vztahují urážlivé až nenávistné komentáře a výhrůžky nebo urážky. Ty mohou poté zapříčinit to, že se u žáků začnou objevovat úzkosti a depresivní symptomy. V těch nejvážnějších případech vše může vést k sebepoškozování. Mezi další negativní aspekt bezpochyby patří porovnávání se s ostatními. Sociální sítě někdy mohou představovat platformu, na které se lidé a zejména mladiství srovnávají, porovnávají a život druhých si idealizují. Příspěvky a fotografie druhých, které jsou vyobrazeny bezchybně, mohou vést k pocitům méněcennosti, k nedostatečnému pocitu vlastní hodnoty, nízké víře v sebe samého a závisti. Sociální sítě mají ale i své **pozitivní aspekty**. Řadíme mezi ně např. podporu sociálních kontaktů. Díky sociálním sítím mohou být vztahy udržovány a navazovány. Vše poté může vést k posílení sociálních dovedností a pocitu sounáležitosti s druhými. Přes různé platformy spolu lidé mohou zůstat v kontaktu, i když je mezi nimi velká vzdálenost (Výchovný ústav a středisko výchovné péče, 2024).

Sociální sítě mohou také podporovat tvořivost a zvyšují kreativitu. To může mít velmi pozitivní vliv pro školní práci a celkovou pohodu. Samotný akt, kdy se dítě zapojí do umělecké aktivity, můžeme považovat za terapeutický a velice přínosný. Ukázat na sociálních sítích svou tvorbu může dospívající také velice pozitivně ovlivnit. Dokonce si mohou získat své vlastní publikum pro uměleckou činnost (Miguel, 2022).

Další pozitivní aspekt je sebeidentifikace a podpora zájmů. Sociální sítě představují platformu, na které se každý může sebevyjádřit a mohou nabízet prostor pro hledání vlastní identity. Velkou výhodou může představovat sdílení svých zájmů a získávání podpory od lidí, kteří jsou stejně zaměřeni. Mladistvý si zde může nalézt svou vlastní komunitu a nalézt inspiraci ke svým zájmům a vzdělávat se. (Výchovný ústav a středisko výchovné péče, 2024).

Dále sociální sítě slouží efektivně pro získávání informací. Díky médiím máme okamžité informace o aktuálních událostech a jiných kulturách, což slouží jako skvělý prostředek pro multikulturní rozhled. Žáci tak mohou získat užitečné informace o historii dané kultury a zvycích (Miguel, 2022).

Mezi doporučení pro zdravé užívání sociálních sítí patří bezpochyby nastavení časových limitů. Ty mohou snížit závislost na sociálních sítích. Žáci by se tak mohli opět věnovat svým oblíbeným aktivitám, které předtím omezovaly. Další velkou pomocí představuje kritické myšlení a mediální gramotnost. Tyto dvě oblasti jsou velmi důležité a zásadní pro odhalení a rozpoznání obsahu na sociálních sítích. Je nutné, aby se mladiství naučili rozpoznat skutečnost oproti idealizovaným obrazům. Všechna tato opatření, by mohly vést ke zlepšení oblasti duševního zdraví. K dalším doporučením patří vyhledání podpory. Pokud žáci podlehnou negativním dopadům sociálních sítí a čelí psychickým problémům, je velmi důležité vyhledat pomoc a podporu od učitelů, rodičů a terapeutů, kteří jsou odborníci na tuto oblast. Terapeutický rozhovor o svých problémech a zejména vhodná forma komunikace, která bude otevřená vhodnému řešení a strategiím, může vést k efektivnímu a úspěšnému překonání obtížné situace, která je spojená s nevhodným užíváním sociálních sítí. Mezi další doporučení patří bezpochyby podpora aktivit, které jsou offline a pohybují se mimo oblast sociálních sítí. Může se jednat o nabídku volnočasových aktivit, která je dostupná ve škole nebo Domě dětí a mládeže. Činnosti sportovního zaměření, umění nebo dobrovolnictví může mladým lidem pomoci vybalancovat život ve světě digitálních médií a ten skutečný. Tyto zájmové činnosti mohou vést k většímu pocitu vlastní hodnoty a zejména k posílení sociálních kompetencí a navazování vztahů mezi svými vrstevníky (Výchovný ústav a středisko výchovné péče, 2024).

1.5 Typy uživatelů sociálních sítí

Sociální sítě mohou být využívány nejrozličnějšími způsoby a pro rozličné účely. Existuje také typologie uživatelů sociálních sítí podle způsobu, jak se na sociálních sítích chovají a podle jejich specifických vlastností a míry užívání sociálních sítí. **Aktivní uživatel (tvůrce a poskytovatel obsahu)** je typ uživatele, který je z hlediska chodu a udržení atraktivnosti sociálních sítí nejdůležitější. Zároveň ale tvoří nejmenší skupinu. Tito uživatelé přidávají obsah, který je důležitý i pro ostatní uživatele a jejich informace se poté nadále přeposílá dál mezi uživatele, kteří nejsou v kontaktu nebo nejsou přátelé na sociální síti s tímto poskytovatelem.

Mezi další typ patří **aktivní uživatel (hodnotič a distributor)**. Když tito uživatelé vytvářejí a přidávají určitý obsah na sociální síť, ve větší míře se zabývají sdílením a diskuzí nad cizími příspěvky a hodnocením jejich obsahu, který poté předávají dál. Tuto činnost vnímají jako službu pro druhé uživatele. Jejich míra užívání a činnost na sociální síti může být například velmi důležitá pro prezentaci nejrozličnějších firem.

Třetím typem uživatele je **pasivní uživatel (hodnotící obsah)**. Sociální sítě mají možnost reakcí nejrozličnějšího typu. Na Facebooku se jedná například o možnost zakliknutí možnosti „To se mi líbí“ nebo naopak. Na Instagramu je možnost označení symbolu v podobě srdce. Uživatel tak může kladně (nebo i záporně) hodnotit obsah a příspěvky, které sdílejí ostatní uživatelé. Oni samotní však na svůj profil žádné příspěvky nepřidávají.

Čtvrtým typem je **pasivní uživatel (pozorující autorita)**. Tento uživatel na sociální síti utváří přátelství, neboli virtuální kontakty. Jeho míra užívání je ale pasivní. Do příspěvkových diskuzí nevstupuje a ani nijak nehodnotí jednotlivé obsahy. Se svými virtuálními kontakty informace nesdílí. Pokud nějaký příspěvek ohodnotí nebo na svůj profil nějaký přidá, vyvolá to u uživatelů pozornost. Proto označení pozorující autorita. Tento typ uživatele se vyskytuje poměrně málo, ale jejich příspěvky a samotné užívání sociálních sítí má ve virtuální prostoru velkou váhu.

Jako poslední v pořadí je **pasivní uživatel (pozorovatel)**. Ten se svými virtuálními kontakty téměř nekomunikuje. Užívání sociálních sítí považuje spíše za nutné a profil si založil například kvůli nějaké povinnosti. Sociální sítě tak nevyužívá kvůli zábavnému obsahu a nenachází se příliš v centru dění (Burešová, 2022).

Výzkum, který byl realizován ve Spojeném království v roce 2022 s 2456 žáky devatenácti základních škol ve věku 13-14 let Elisabeth Winstonovou, měl za cíl identifikovat, jak různé formy užívání sociálních sítí mají vliv na duševní pohodu. Zjistilo se, že různé vzorce užívání sociálních sítí mají skutečně odlišný vliv na duševní zdraví. Studie je velmi prospěšná na zkoumání právě těchto souvislostí a pro prevenci proti úzkostem u adolescentů. Určily se celkem 4 typy uživatelů sociálních sítí.

Jako první se určil typ **High communicators** (velmi komunikační typ na sociálních sítích). Tento typ se u žáků vyznačoval v chování na sociálních sítích seznamováním, udržováním kontaktu s ostatními spolužáky a kamarády, častým chatováním a zapojováním se do diskuze na internetu formou komentářů. Sociální sítě hodnotí velmi kladně a celkově na nich má spíše pozitivní zážitky a zkušenosti. Naopak se u něj ale ukázala vyšší citlivost na interakce online.

Druhým typem jsou **Moderate Communicators** (typ, který je v komunikaci spíše umírněnější). Do komunikace a obecného dění jsou na sociálních sítích zapojeni méně než high communicators. Na sociálních sítích jsou ale stále aktivní, jen v omezenější míře. Žáci, kteří měli toto uživatelské chování, se vyznačovali větší duševní pohodou.

Třetím typem uživatelů jsou **Broadcasters** (vysílatelé). Tito žáci byli na sociálních sítích velmi zaměřeni na sebe prezentaci a ve větší míře vytvářeli a sdíleli vlastní obsah.

Tento typ uživatele vykazoval největší problémy a riziko ve spojitosti s duševním zdravím, protože obsah byl k dispozici pro hodnocení ostatními uživateli.

Poslední typem jsou **Minimal Users** (uživatelé, co užívají sociální sítě v omezené míře).

Tento typ užívá sociální sítě v nejmenší intenzitě. Je nejméně vystaven rizikům, která sociální sítě mohou obsahovat, ale zároveň bylo pro tento typ typické nejmenší sociální zapojení a propojení s ostatními (Winston, 2022).

2 POSTAVENÍ ŽÁKA V TŘÍDNÍM KOLEKTIVU

Již od narození se dítě stává členem primárních a později formálních skupin, kdy je nepřetržitě vystavováno skupinovému vlivu a jejich normám. Vzorce, které si vytvoříme ke spolužákům během školní docházky, v období dospívání a v adolescenci, si neseme celý život. Jedná se o přirozenou součást života (Pugnerová, 2024).

Názor žáka na učitele a své spolužáky během školní docházky ovšem není stálý. Je to proces, který se vlivem školního působení mění, podobně jako podstatné znaky celých školních kolektivů v různých obdobích během studia. Zároveň na sebe tyto jednotlivé faktory působí (Čapek, 2010).

Třídní kolektiv je skupina, která tvoří základ společenských vztahů napříč celou školní docházkou. Školní třídu můžeme také označit jako mikroprostředí, kde probíhá interakce mezi pedagogem a žákem. Školní třída je sice tvořena formálně, v rámci ní ale vznikají menší neformální skupiny a vztahy. Tyto skupiny jsou tvořeny na základě obliby členů těchto neformálních skupin (Kropíková, 2019).

Předškolní věk a začátek mladšího školního věku je charakterizován tím, že děti zatím nevytváří žádná stálá uskupení. Jedná se spíše o přechodné a hravé skupiny. Postavení žáka ve třídním kolektivu je zde spíše v náznacích, protože nevnímají druhé dítě jako osobnost a může se projevovat závislostí, nadřazenějším postavením, nebo organizací starších dětí těmi mladšími (Čapek, 2010).

Socializační procesy jsou v předškolním věku velmi důležité. To, co v tomto období není rozvinuto, se poté těžko dohání v mladším školním věku. Typickým rysem tohoto období je také postupnější uvolňování vázanosti na rodinu. Souvisí to i s přijímáním a postupným seznamováním se se sociálními rolemi a normami chování, které dítě v předškolním kolektivu zaujímá. Dochází zde k formování vlastní identity, individuality a jedinečných rysů osobnosti dítěte (Ptáček a Kuželová, 2013).

V mladším školním věku je klíčová osobnost učitele. Žáci zde přirozeně přijímají jinou autoritu než rodičovskou. Jednání a chování učitele vůči jednotlivým žákům ovlivňuje vztahy a postavení žáka ve třídě. Zejména v oblasti, zda je dítě nadřazenější, nebo submisivní a je zvyklé se podřizovat. Děti se musí sžívat s novými nároky, normami a pravidly. To, jak bude vnímáno ostatními spolužáky, se odvíjí od toho, jak tyto normy dodržuje a jak se k němu staví učitel. Autorita učitele je zde opravdu klíčová. I když jsou ve školním kolektivu přátelství oproti předškolnímu věku navázány a jsou trvalejší, nemají takovou váhu jako to, jak jednotlivé žáky vnímá učitel.

To, zda vrstevnické vztahy budou pozitivní a pevné, nebo spíše negativní a nestálé, může ovlivnit učitel, pokud za určitých situací zaujme chápavý a laskavý postoj (Čapek, 2010).

V mladším školním věku se dále u dítěte zlepšuje schopnost korigovat své jednání a dokáže ho lépe usměrňovat. Jeho jednání se řídí podle toho, aby bylo v souladu s určitými pravidly v nepřítomnosti dospělé osoby (Pugnerová, 2024).

Děti v tomto věku zároveň mohou být velmi netolerantní, pokud se jejich spolužák odlišuje např. tělesnými proporcemi, barvou kůže a vlasů, vadou řeči nebo školními neúspěchy. Při neopatrném přístupu nebo nevhodnou volbou slov může učitel toto vnímání odlišnosti a jinakosti v dětech utvrdit. Děti na špatné postavení v třídním kolektivu mohou reagovat apatickým přístupem, nechutenstvím, negativním postojem a tím, že budou předstírat nemoc (Čapek, 2010).

Střední školní věk je charakteristický pubertou. Ta ovlivňuje vývoj osobnosti a tím pádem i vývoj třídního kolektivu. Mezi žáky nabývají na významu rovnocenné vztahy a zachování norem. Dítě v tomto věku cítí silnou potřebu odpoutávat se od dospělých a požaduje od nich respekt. Postavení v třídním kolektivu je v tomto období citlivé na srovnávání mezi spolužáky a na nalézání takzvané školní spravedlnosti. Utváří se zde malé skupinky (například podle zájmů a jsou spíše neformálního charakteru), kde je hierarchie skupiny utvořená podle postojů a norem ostatních členů (Čapek, 2010).

Zároveň se v období středního školního věku začíná objevovat diferencovanost ve skupinkách podle pohlaví. Dívčí a chlapecké skupiny fungují jinak. Jsou odlišné ve velikosti, zaměření, typem převažujících vztahů a hierarchií. Jsou ale v tomto období poprvé schopné jednat jako jeden skupinový celek. Podle sociálního fungování dětí, například jak daný spolužák respektuje dané normy a následuje trendy, které ostatní spolužáci uznávají, se děti stávají oblíbené či nikoli a přesouvají se do středu dění a pozornosti, nebo zaujímají spíše okrajové pozice (Ptáček a Kuželová, 2013).

Dynamika třídního kolektivu je ovlivněna růstem, vývojem a jedinečností osobnosti u každého žáka. Žáci se hodnotí, utvářejí si názory jeden o druhém a nahlíží na sebe odlišným způsobem. Neformální skupiny, které si žáci vytvořili, jsou více soudržné než třídní kolektiv sám o sobě. Při formování třídy zde má opět významnou roli učitel. Přátelé, které si zde žáci získají, jsou vnímáni a chápáni jako partneři, vrstevníci a osobnosti.

Vývoj třídního kolektivu v období **staršího školního věku** je na vrcholu. Jedním z důvodů je větší zapojení žáka do společenského života, protože se zvyšuje kritické myšlení vůči okolnímu světu, což se vztahuje i na prostředí třídy. Žákova sounáležitost se třídou je na jiné úrovni, než tomu bylo dříve. Vztahy ve třídním kolektivu jsou hlubší a stálé. Nabývají na

hodnotě. V této vývojové fázi jsou dokonce důležitější než vztah s rodiči nebo učiteli (Čapek, 2010).

S tím, jak se dítě snaží osamostatnit a být více autonomní, hodnotí a celkově více přemýšlí nad názory svých rodičů a srovnává je s názory svými, ale hlavně s názory svých vrstevníků (Labusová, 2023).

Postava autority je v tomto období nadále důležitá ale žák spíše uznává někoho, koho respektuje, a má na tohoto člověka vysoké nároky. Dalším důvodem je celkový rozvoj osobnosti – konkrétně vyšší míra nezávislosti a autonomie (Čapek, 2010).

V tomto období je identifikace s vrstevnickou skupinou klíčovým faktorem v procesu socializace. Vzájemná kooperace, solidarita a autorita vrstevnické skupiny dělají proces přijetí skupinových norem snadnější (Pugnerová, 2024).

Studenty **na středních školách** můžeme souhrnně označit jako adolescenty. Pro mládež v tomto věku je typické hledání svého místa ve společnosti, vlastního směřování, vytyčování hodnot. Člověk se v tomto věku nachází v přechodné situaci, protože už pro něho není vhodné označovat se jako dítě, ale ještě nepatří ani do světa dospělých.

Učitel a jeho samotná role i autoritativní figura, byla nahrazena partnerem nebo životním přítelem. K této změně došlo již dávno, postupně v období staršího školního věku. Postavení v třídním kolektivu se zde také mění. Za nejvlivnější spolužáky nejsou považováni žáci s nejlepším prospěchem, ale spíše žáci, kteří jsou více morálně i sociálně vyspělí a nezávislí. Vztahy v kolektivu jsou pevnější a vznikají v něm silnější a ustálenější pozice, normy a hodnoty, které jsou typické pro danou dobu, trendy a generaci. Celkově má na oblíbenost, vlivu ve třídě a celkovém postavení v třídním kolektivu dopad např. jaké má žák politické a umělecké názory, to, jaké nosí oblečení a studentský slang. Třídní kolektiv se vyznačuje vyšším radikálnějším hodnocením a kritikou k názorům a postojům dřívějších generací. Zároveň však i větší soudržností. V tomto období se objevuje i větší názorová výměna a upevňování postojů mezi vrstevníky (Čapek, 2010).

2.1 Typologie třídních kolektivů

Třídní kolektiv může mít různé charakteristiky, které se liší například podle doby vzniku, vztahů ve třídě a podle třídní hierarchie. Nyní si různé typologie třídních kolektivů rozdělíme podle autorů.

2.1.1 Typy třídních kolektivů podle Smékalové a Kolaříka

Smékalová a Kolařík rozdělují třídní kolektivy celkem do 6 kategorií. Tou první je **zcela nový kolektiv**, který je charakteristický tím, že nemá žádné společné zážitky, a tedy i sdílenou minulost. Každý žák v tomto kolektivu má stejnou možnost ovlivnit pravidla ve třídě, a tedy i své postavení v kolektivu. Seznamování a následná komunikace je na počátku a lze ji regulovat, jinak je možný vznik norem školní třídy, který bude spontánní.

Jako druhý máme **kolektiv vzniklý spojením**. V tomto typu kolektivu už žáci mají zažitou historii z jiného kolektivu, kde byly jiné normy, komunikační návyky a zejména jiná hierarchie. Autoritativní figura (může se jednat o třídního učitele, metodika prevence, školního psychologa nebo výchovného poradce) zde má za cíl kolektiv ovlivňovat a do jisté míry i usměrňovat ke vzniku nového seskupení osob, kde se budou moci nastavit nová pravidla a normy, komunikační formy a zejména nové získání postavení v třídním kolektivu.

Kolektiv s delší společnou minulostí, typ pozitivně vyladěný je typický účelnou, vhodnou a respektující komunikací, jak mezi žáky, tak i k učiteli. Tyto třídy spolu fungují dlouhodobě a mají společnou minulost a zážitky.

Kolektiv s delší společnou minulostí, typ bez sounáležitosti ke skupině je charakteristický velmi slabou sociální sítí. Vazby mezi žáky jsou nestabilní. Spoustu žáků se vůbec nespoluúčastní na třídním dění a třídním rozhodování. Introvertní žáci to shledávají spíše pozitivně a vyhovuje jim to. Společné činnosti zde nejsou velmi vítané a když probíhají, tak na nich žáci mezi sebou nespolupracují.

Kolektiv s delší společnou minulostí, typ negativně naladěný je charakteristický problémy a konflikty ve třídě. Žáci se řídí přijímanými pravidly, které jsou jasně vymezeny, ale jsou skryté, a ví o nich pouze žáci. Třídní učitel o nich většinou není informován, a tak nemusí vědět, co se ve skrytu mezi žáky odehrává. Na první pohled tedy nemusí být žádná patologie viděna a nic negativního nemusí být zřetelné (Smékalová a Kolařík, 2011).

2.1.2 Typy třídních kolektivů podle Soni Lemrové

Podle Soni Lemrové, autorky knihy Pedagogická psychologie, mají třídní kolektivy různou hierarchii, dynamiku i historii. Můžeme je dělit z hlediska délky trvání, z hlediska postavení žáka ve třídě a z hlediska okolností jeho vzniku.

Třídní kolektivy **z hlediska délky jejich trvání** můžeme členit na **zcela nový kolektiv**, který se utváří při nástupu do prvního ročníku základní školy nebo do prvních ročníků na středních školách. Ještě než jsou vztahy ve třídě utvořeny, vznikají nejlepší podmínky pro určení funkčních a pozitivních pravidel, norem chování a spolupráce mezi žáky. Tuto fázi autorka nazývá „stadium šance“. Komunikace mezi žáky je zde teprve v raných fázích, takže je možné ji pozitivně řídit. Z pozice učitele, je zde velmi důležité podporovat kooperaci a sounáležitost mezi žáky.

Částečně nový kolektiv se nejčastěji týká žáků druhého stupně základní školy, kdy může být například na víceletých gymnáziích rozdělování do tříd podmíněno určitým charakteristikami mezi žáky. Toto stadium nazýváme „stadium opatrné šance“. Platí zde obecné doporučení pomalu se odpoutávat od skupin, které byly vytvořeny na prvním stupni, a podporovat vzájemnou kooperaci v nově vytvořeném kolektivu.

Zaběhaný kolektiv s pozitivními funkčními normami můžeme označit jako kolektiv, který funguje a pedagog se v něm snažil vytvořit pozitivní interpersonální prostředí a vztahy. Doporučuje se pokračovat v pravidlech a normách, na které jsou žáci zvyklí pouze s malými úpravami. Uplatňovat v tomto kolektivu autoritativní přístup je naprosto nevhodné. Pokud se pravidla a nastavení v kolektivu neudrží právě kvůli tomuto typu vedení, většinou dochází k tomu, že jsou nová pravidla pro žáky nefunkční a hůře akceptovatelná.

Zaběhaný kolektiv bez pocitu sounáležitosti ve třídě je charakteristický velice slabými interpersonálními vztahy a vazbami mezi žáky. Je zde přítomné velké množství izolovaných žáků. Hierarchické uspořádání, vzájemná kooperace a pomoc, podpora a pocit sounáležitosti v tomto kolektivu chybí. Žáci, kterým tyto charakteristiky kolektivu nevyhovují, zaujímají pasivní postoj a naplněné vztahy a pocit sounáležitosti získávají ze vztahů mimo školní třídu. V takovém uspořádání je velmi důležité podporovat kooperaci a přátelskou atmosféru ve skupině.

Zaběhaný kolektiv s funkčními negativními normami má sociální role jasně určeny. Třída funguje podle pravidel, které nejsou na první pohled viditelné. Pedagog nemusí rozpoznat žádné patologické jednání, protože z informací, které nejsou úplné, plně nevidí do uspořádání a dané situace mezi žáky.

Partnerské vedení a spolupráce ze strany učitele se v takovém uspořádání nedoporučuje, protože učitel tak ztrácí pozici autority. Navázat spolupráci je zde obtížné. Autorka zde spíše doporučuje krátkodobé uplatnění autoritativního přístupu do té doby, dokud žáci nepochopí a neakceptují daná pravidla, které vyučující vymezí. Pak je možné zaměnit autoritativní přístup za partnerský. Další typologie třídního kolektivu je podle okolností jeho vzniku. Okolnosti vzniku mají velký podíl na následné dynamice ve třídě. Vznik dělíme na třídy vzniklé náhodně, třídy diferencované a třídy výběrové. **Třídy vzniklé náhodně** jsou utvořeny spontánním rozřazováním žáků.

Ve třídách diferencovaných jsou žáci rozděleni podle určitého znaku nebo zaměření. Například dítě může mít umělecké vlohy, talent na jazyky, nebo sportovní nadání. **Do tříd výběrových** museli žáci splnit určitou podmínku pro vstup. Museli projít takzvaným „sítím“, jak uvádí Lemrová. Může je spojit výrazná nadanost v různých předmětech.

Další dělení třídního kolektivu je podle postavení ve třídě. Postavení žáků ve třídním kolektivu určuje strukturální rozložení třídy. Podle autorky můžeme pozice rozdělit do 3 kategorií – na základě kompetencí, na základě vlivu a na základě oblíbenosti. **Pozice vymezená na základě kompetencí** vyjadřuje, jak je žák ve škole úspěšný a zdatný. Bývá více oceňována v mladším školním věku, v průběhu dospívání ale ztrácí na významnosti. **Pozice na základě vlivu** značí, že je žák schopný v interakcích s druhými a ovlivňuje kolektiv tak, že ho ostatní spolužáci respektují. **Pozice na základě oblíbenosti** značí, jak moc je žákům určitý člen kolektivu sympatický. Můžeme to označit i jako míru citového přijetí. Pozice může určit přijímaného a oblíbeného žáka, ale i izolovaného a nesympatického (Lemrová, 2024).

2.1.3 Typy třídních kolektivů podle Geréba

Podle Gyorgyho Geréba můžeme třídní kolektiv rozdělit do 4 skupin. Jako první Geréby rozlišuje **vyrovnanou třídu**. V těchto třídách se při vyučovacích hodinách i o přestávkách vyskytuje pohodová atmosféra. Sociální vztahy mezi žáky se vyznačují vzájemnou kooperací a harmonií. Jako druhá je **rapsodická (nevyrovnaná) třída**. Tato třída nestojí o nové informace a o to naučit se něco nového. I po pracovní stránce jsou tyto třídy pasivní. Vztahy ve třídě jsou zde neuspořádané a spíše nahodilé. **Lhostejná třída** je kolektiv, ve kterém jsou členové skupin s velmi odlišnými znaky. Tyto třídy jsou také bez motivace spolupracovat, jak mezi sebou, tak i učitelem. **Poziční třída** se vyznačuje velmi častými konflikty mezi členy třídy. Konflikty mohou vznikat i ve vztahu k učiteli. Objevují se zde také žáci, kteří trvale odmítají jakýkoliv typ činnosti (Kropíková, 2019).

2.2 Pozice a role v kolektivu

Děti se v různých vývojových fázích začleňují do rozličných vrstevnických skupin. To, jak se jim podaří navázat vztahy napříč školní docházkou, ovlivňuje jejich vztahy po celý život. Vrstevníci pro ně představují klíčovou referenční skupinu. Následek toho je, že se poté žáci ve třídě snaží dosáhnout co nejlepšího postavení. Můžeme si pod tím představit různé věci, například mít spoustu kamarádů, spolužáků, co daného žáka budou obdivovat, a být zkrátka populární. Pokud se podaří dosáhnout výhodného postavení, jaké si daný žák přál, vede to k uznání od ostatních spolužáků a žák je oprávněn určovat celkové dění ve třídním kolektivu. Tuto roli můžeme označit jako role „hvězd“ nebo „vůdců“. Pro třídní kolektivy je ale spíše typické, že nejvíce žáků je v nevýrazné a nediferencované pozici, tedy někde uprostřed. Výrazně oblíbení, nebo výrazně neoblíbení žáci, představují rozhodně tu menší skupinu. Ti, co ve třídním kolektivu nemají příliš dobré postavení (tuto pozici můžeme označit jako „outsideri“) v některých případech používají velmi nevhodných, rizikových a krajních způsobů, jak své postavení v kolektivu zlepšit (Ševčíková, 2014).

Sociální pozici popisujeme jako postavení, které daná osoba zaujímá v rámci skupiny. Místo definujeme ve smyslu nadřazenosti, podřízenosti a přiřazenosti. Hierarchické uspořádání je dítěti určeno podle toho, jak dítě plní svoji roli ve skupině nebo kolektivu. Dále při pozici ve třídním kolektivu hrají důležitou roli faktory jako je míra prestiže, schopnost se prosadit, to, jak dítě pracuje ve skupině a účast na celkovém dosažení skupinových cílů. Pozice souvisí s rozprostřením vlivu ve třídě. Celkově je velmi důležitý vztah, jaký členové kolektivu zaujímají k jedinci a do jaké míry je přínosný pro skupinu (Kropíková, 2019).

Sociální pozice si v další kapitole více popíšeme v dělení podle Hrabala.

Sociální role je určité chování, které skupina očekává od jedince. Je určeno normami, které daná skupina vyžaduje a souvisí s úkoly, které má jedinec v rámci skupiny plnit. Záleží také na meziskupinových vztazích, které jedinec zaujímá k ostatním členům skupiny, a jak ho skupina vnímá. Role vzniká, aby jedinec splnil pomyslný úkol, který v neformální skupině vzniká. Ve formálních skupinách jsou tyto úkoly jasněji vymezeny. Dále hrají velmi důležitou roli faktory jako osobnost daného žáka a jeho schopnosti (Výrost, Slaměník a Sollárová, 2019).

Jaroslav Řezáč, který se zabýval sociální psychologií, vymezil sociální role do 5 skupin.

Jako první vymezil sociální roli **Alfa**. Jedná se o takzvaného skupinového vůdce. Tento člen, je nejvíce aktivní a ostatními členy skupiny je velice respektován nebo přinejmenším akceptován. Role **Beta** náleží jedinci, který podává návrhy (nebo je rozvíjí) a nejruznější

řešení, které předkládá vůdci skupiny, který je poté představuje dalším členům skupiny. Roli **Gama** zastává největší množství členů skupiny. Jedná se o přizpůsobivé a velmi pasivní členy, kteří se podřizují vůdci nebo s ním přinejmenším hledají podobné charakteristiky a identifikaci. Outsider skupiny zastává roli **Omega**. Jedná se o izolovaného člena i přesto, že je součástí skupiny. Skupina tohoto člena spíše neuznává a netěší se příliš velké oblibě. Jako poslední je **P role**. Řezáč tuto roli popisuje jako roli „obětního beránka“. O jedinci, který zastává tuto, roli můžeme říct, že zastupuje skupinu, nebo symbolizuje něco, co ostatní členové neuznávají. Je v roli někoho, vůči komu má skupina nepřátelský postoj (Řezáč, 1998).

3 SOCIOMETRIE PODLE VLADIMÍRA HRABALA

Jedná se o sociometrický postup, který je určen pro diagnostiku vztahů ve školních třídách. Díky této diagnostice je možné určit rozdělení sociální moci ve třídě, s pomocí dimenze vlivu, kterou sociometrie nabízí. Dále lze určit pozice jednotlivých žáků, vztahy k ostatním spolužákům a identifikaci různých podskupin. S dimenzí vlivu je součástí sociometrie také dimenze oblíbenosti, která určuje, jak je daný spolužák ostatním sympatický. Mimo jiné díky této metodě můžeme určit, jaké je klima třídy a poté s ním pracovat. Tento postup je efektivní pro budování příznivých vztahů ve třídě právě proto, že u každého žáka určí pozici podle sociálních interakcí s ostatními spolužáky. Dále sociometrie napomáhá začleňovat odmítané, ohrožené a izolované žáky do třídního kolektivu. Vyhodnocení se provádí specializovaným počítačovým programem, kdy k dimenzím vlivu a oblíbenosti zadáváme informace ke každému žákovi jednotlivě. Pro naše výzkumné účely je tento postup vhodný, protože tyto dvě dimenze určují postavení žáka v třídním kolektivu (Testcentrum, 2011).

Pod pojmem vlivný žák si můžeme představit žáka, jehož stanovisko a chování má pro ostatní žáky význam. Pro ostatní žáky tento žák představuje určitou formu autority. Nezáleží na tom, jestli je jeho působení pozitivní nebo negativní. Důležitý je fakt, že třídní kolektiv ovlivňuje. Pod pojmem sympatický žák si můžeme představit žáka, který je pro ostatní příjemný, se kterým rádi něco děláme nebo bychom rádi dělali (Testcentrum, 2011).

3.1 Pozice v třídním kolektivu podle Vladimíra Hrabala

Jako první se může v třídním kolektivu vyskytovat **žák ve vedoucí pozici**. Tito žáci jsou ve třídním kolektivu považováni za žáky vlivné, ale i oblíbené. Svou povahou, názory a celkovým fungováním nejvíce odpovídají a vyhovují ostatním spolužákům v různých pravidlech, normách, hodnotách a potřebách dané skupiny. Druhou skupinou jsou **žáci v nevýrazné pozici**. Tito žáci mají zpravidla v třídních kolektivech největší zastoupení. Žáka v této pozici je velmi těžké charakterizovat, protože jeho osobnost může být různá a celková pozice se může v rámci malých podskupin proměňovat. Třetí skupinou jsou žáci, kteří jsou **vlivní, ale méně oblíbení**. Tento žák má v dimenzi vlivu vyšší index než v dimenzi oblíbenosti. Důležité je zaměřit se na to, jaký je rozdíl mezi oblíbeností a vlivem zejména z diagnostického hlediska. Nejvhodnějším výsledkem je převaha vlivu nad oblíbeností, která nemá příliš velkou odchylku a rozdílnost. V tomto případě se ještě jedná o vhodné fungování v třídním kolektivu, kdy ostatní spolužáci tohoto vlivného žáka přijímají i přesto, že žák koordinuje ostatní ve třídě, má na ně nároky a hlídá dodržování pravidel.

V případě, kdy je ale naopak index oblíby o mnoho menší, výsledky mohou poukazovat na spíše necitlivého žáka, který ostatní spolužáky nerespektuje a do jisté míry na ně vytváří určitou formu nátlaku. Čtvrtou skupinou je žák **oblíbený, ale méně vlivný**. Fungování těchto žáků ve třídě může být na první pohled nenápadné, protože nemají příliš velký podíl na pravidlech třídního kolektivu a příliš nestojí o vedoucí pozici, například při přidělování úkolů. V třídním kolektivu ale představují významnou roli v interpersonálních vztazích a při určování atmosféry ve třídě. Tito žáci jsou nekonfliktní, empatičtí, citliví, rádi pomáhají druhým a dokonce pro druhé spolužáky mohou působit jako vzory. Ze všech pozic se tito žáci nejvíce podílí na dobré náladě ve skupině. Pátou skupinu tvoří **žák izolovaný**. Tito žáci jsou ostatními vnímáni jako nevlivní, ale v dimenzi oblíby nejsou ani naplno přijímáni ani odmítáni. Hrabal se o nich vyjadřuje jako o žácích v „sociometrickém stínu“. Tato pozice často vyhovuje introvertním jedincům a většině z nich dokonce nezáměr od ostatních spolužáků ani příliš nevádí. Izolace ale v některých případech může být jako určitý ukazatel, kdy skupina tohoto žáka nepřijímá nebo odmítá. Pro tyto žáky mohou být typické jednostranné vazby k ostatním. Poslední skupinou jsou žáci **neoblíbení, nevlivní a školsky málo úspěšní**. Tito žáci jsou ve velkém měřítku třídním kolektivem odmítáni a nepřijímáni. Jejich fungování ve třídě a nesympatie od ostatních spolužáků, může vést k nežádoucímu nebo v některých případech dokonce i k rizikovému chování (Hrabal, 2002).

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Tento výzkum se věnuje tomu, zda existuje souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu. Zvolili jsme kvantitativní výzkumné pojetí v souladu s daty, která získáme výzkumem realizovaným ve dvou třídách sedmých ročníků. Zaměřovat se budeme zejména na aktivitu žáků na sociálních sítích a množství času, které na nich tráví. K tomu je určen dotazník vlastní konstrukce. Poté, za pomoci metody sociometrie, zjistíme vzájemné vztahy ve třídě u každého žáka. Dotazníkové šetření bude realizováno u žáků sedmých ročníku základních škol, kde se věková hranice pohybuje mezi 13-14 lety. Děti v tomto věkovém rozmezí si potřebují ke zdravému vývoji převážně vytvářet vlastní identitu a budovat společenské vztahy. Navazovat vztahy s vrstevníky v tomto věku nabývá na hodnotě a stává se klíčovým. V tomto věku jsou pro žáky čím dál víc důležité sociální sítě a stávají se významným bodem v jejich životě (Rogers-Whitehead, 2020). Nabízí se otázka, zda skutečně sociální sítě ovlivňují vztahy dětí do takové míry, že žáci, kteří je užívají ve vyšší míře, mají ve třídním kolektivu výhodnější postavení a jsou více oblíbení. V čím dál větším měřítku vychází najevo, že se fyzický, sociální a digitální svět prolíná a na sociálních sítích se tak propojují vztahy. Svět digitální se stává pro mladé lidi světem skutečným, protože tyto dva světy propojuje subjektivní zkušenost žáků samotných. Užívání sociálních sítí a postavení žáka ve třídním kolektivu by tak mohlo ovlivňovat vztahy v reálném životě, konkrétně v třídním kolektivu (Ševčíková, 2014).

Tímto tématem se zabýval výzkum ze severní Karolíny z roku 2020 realizovaný Naomi Andrews (Andrews, 2020). Ukázalo se, že žáci, kteří vykazovali určitou formu prestiže na sociálních sítích byli ve třídním kolektivu oblíbení, společenštití a vůdčího typu. Výzkumníci se zaměřovali na počet přátelství na sociálních sítích. Stejně problematice se věnuje výzkumné šetření z roku 2022, které se realizovalo v jižním Ontariu v Kanadě týmem výzkumníků z Brockovy univerzity. Poukázalo na to, že žáci, kteří se vyznačovali určitou formu prestiže na sociálních sítích vykazovali ve třídním kolektivu společenskou moc a lepší reputaci u svých vrstevníků. Dále toto výzkumné šetření odkrylo hierarchii sociální dominance ve třídě a jeho výsledky jsou přínosné pro pochopení struktury sociálních vztahů ve třídě a školního prostředí. Účastníky byli žáci páté až osmé třídy základní školy. Podobnému tématu se věnuje studie z roku 2024, která byla realizována v Torontu Jonathanem Horowitzem a Jillem Hammem (Horowitz a Hamm 2024). Zabývala se tím, zda postavení v internetové sociální síti ovlivňuje i sociální postavení v raném dospívání. Předchozí výzkumy z této oblasti ukazují, že výhodné postavení v internetových sociálních

sítích by mělo studentům umožnit získat lepší sociální status. Výsledky tohoto výzkumu naznačují budoucí výzkum přátelství a hierarchii v sociálních systémech dospívajících.

Nás zajímá, zda míra užívání sociálních sítí ovlivňuje postavení žáka ve třídním kolektivu. Výzkumný problém je tedy stanoven: Analyzovat souvislost míry užívání sociálních sítí a postavení žáka ve třídním kolektivu.

4.1 Výzkumné cíle

Výzkum si dává za cíl **popsat míru užívání sociálních sítí u žáků sedmých ročníků základních škol**. Konkrétně kolik času žáci na sociálních sítích tráví a jak jsou na nich aktivní.

Dále **odkrýt postavení žáka ve třídním kolektivu**. Zaměřujeme se na dimenzi vlivu a sympatií ve třídě.

Dále **porozumět souvislosti mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu**. Získaná data budeme porovnávat a analyzovat.

4.2 Výzkumné otázky

V souladu s výzkumnými cíli jsme pro náš výzkum zvolili tyto výzkumné otázky:

1. Jaká je míra užívání sociálních sítí u žáků sedmých ročníku základních škol?
2. Jaké je postavení žáka ve třídním kolektivu?
3. Jaká je souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu?

4.3 Výzkumný soubor

Základní soubor

Základní soubor tvoří všichni žáci sedmých ročníku základních škol. Dle oficiálních internetových stránek Evropské unie do této kategorie spadají žáci ve věku třinácti až čtrnácti let (Eurydice – Česká republika, 2025). Podle knihy Digitální rodičovství, která se zaměřuje na vhodné užívání sociálních sítí v souladu s vývojovou fází dítěte, je toto věkové období charakteristické intenzivními změnami a větší nezávislostí, kdy má dítě silnější potřebu odpoutávat se od rodičů a naopak narůstá potřeba kontaktu se svými vrstevníky. Dále je toto období charakteristické intenzivními změnami k jejich přístupu k sociálním sítím. Z toho důvodu jsme pro výzkum zvolily žáky sedmého ročníku, protože souvislost mezi mírou

užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu by v tomto případě mohla být více viditelná (Rogers-Whitehead, 2020).

Výběrový soubor

Vzhledem k výzkumným záměrům a výzkumnému problému jsme se rozhodli zvolit výběr úsudkem tedy účelový. Účastníky výzkumu jsou dvě třídy žáků sedmých ročníků ze dvou základních škol v okrese Uherské Hradiště. V tomto výzkumném šetření je budeme označovat jako ZŠ A a ZŠ B. ZŠ A je škola menšího typu. Navštěvuje ji celkem 352 žáků. Z této školy se nám podařilo vybrat celkem 15 dotazníků. ZŠ B je naopak škola, kterou navštěvuje mnoho žáků a je spíše většího typu a zaměřuje se na více oblastí vzdělávání. Z této školy se nám rovněž podařilo vybrat 15 dotazníků. Celkový počet respondentů je tedy 30.

4.4 Výzkumná technika

V souladu s kvantitativním výzkumem jsme zvolili metodu dotazníku určenou pro sběr dat. Dotazník je vlastní konstrukce. Je tvořen 12 položkami, které jsou otevřené i uzavřené a slouží pro zodpovězení výzkumné otázky číslo 1 a 3. Zaměřuje se na to, kolik času na sociálních sítích děti tráví a jak jsou na sítích samotných aktivní. Pro posouzení vzájemných vztahů ve třídě a zodpovězení výzkumné otázky číslo 2 a 3, jsme zvolili metodu sociometrie, konkrétně Hrabalův sociometricko-ratingový dotazník (SORAD).

Žáci posuzují na číselné škále od 1 do 5 u každého člena v kolektivu, jak moc velký vliv ve třídě má. Dále na stejné číselné škále posuzují, do jaké míry je jim daný spolužák sympatický. Sběr dotazníků probíhal na začátku měsíce března. Kvůli části dotazníku, která se zaměřovala na sociometrii, nemohl být dotazník zcela anonymní a žáci se museli podepsat. Jelikož byla část dotazníku, která se zaměřovala na míru užívání sociálních sítí a sociometrická část spojeny do jednoho dotazníku, nemusely být nijak vzájemně označeny a díky podpisu jsme věděli o jakého žáka se jedná. Pro anonymitu ale žáky ze ZŠ A uvádíme v našem výzkumném šetření označením A1 – A15. Žáky ze ZŠ B označením B1 – B15. Žáci vyplňovali dotazník přibližně 30 minut.

4.5 Způsob zpracování dat

K zodpovězení výzkumné otázky číslo 1 se vztahuje všech 12 položek v dotazníku. Odpovědi z dotazníkového šetření zaznamenáváme za pomoci čárkovací metody. Data převádíme do programu Microsoft Excel pro vytvoření tabulek četností. Jedná se o třídění

prvního stupně a pracujeme s daty nominálními. Dále tvoříme grafy, které doplňujeme slovním hodnocením.

K zodpovězení výzkumné otázky číslo 2 jsme zvolili metodu sociometrie. Konkrétně se zaměřujeme na dimenzi vlivu a sympatie. Získaná data poté převádíme do počítačového programu, který je volně dostupný na webu www.sociometrie.cz. Pro zodpovězení výzkumné otázky data porovnáváme a analyzujeme sociogramy u dimenzí vlivu a sympatie. Analyzujeme také data u indexu vlivu a sympatie, která nám sociometrie poskytla.

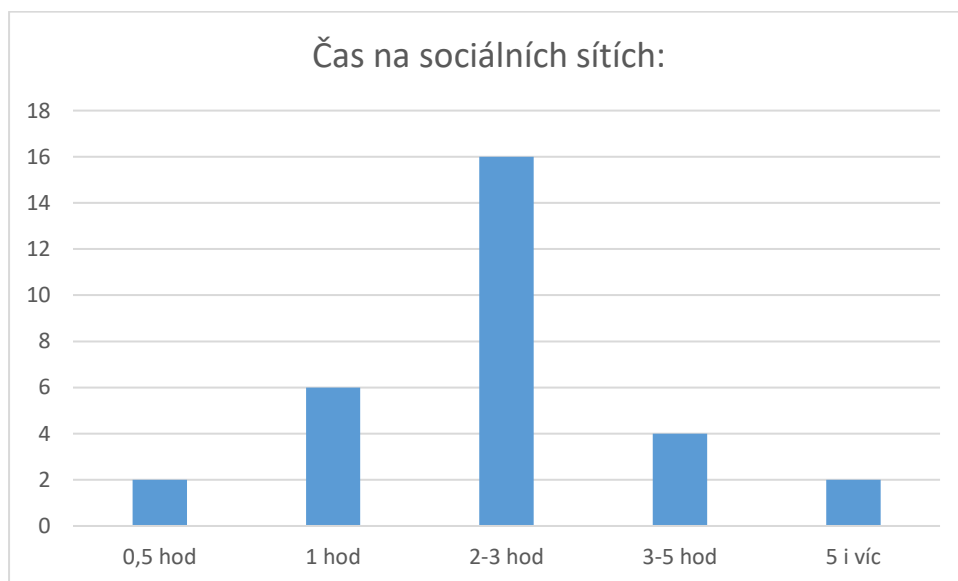
K zodpovězení výzkumné otázky číslo 3 data z obou dotazníků porovnáváme a analyzujeme. Konkrétně porovnáváme míru užívání sociálních sítí u prvních tří nejoblíbenějších žáků ze ZŠ A a ZŠ B a u posledních tří nejméně oblíbených žáků z obou škol. Vypočítali jsme si průměrné hodnoty z obou tříd a podle toho odvozujeme, jestli je míra užívání v porovnání s ostatními spolužáky nadprůměrná, průměrná nebo podprůměrná. Následně získaná data porovnáváme již s realizovanými výzkumy v této oblasti.

5 ANALÝZA DAT VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Nyní se zaměříme na analýzu výsledků výzkumného šetření a na vizuální znázornění dat s pomocí grafů. Výzkumu se zúčastnilo celkem 30 žáků ze ZŠ A a ZŠ B.

První položka dotazníku, který cílil na zjištění míry užívání sociálních sítí, se orientovala na to, zda je respondent dívka nebo chlapec. Celkem se výzkumného šetření zúčastnilo 18 chlapců a 12 dívek.

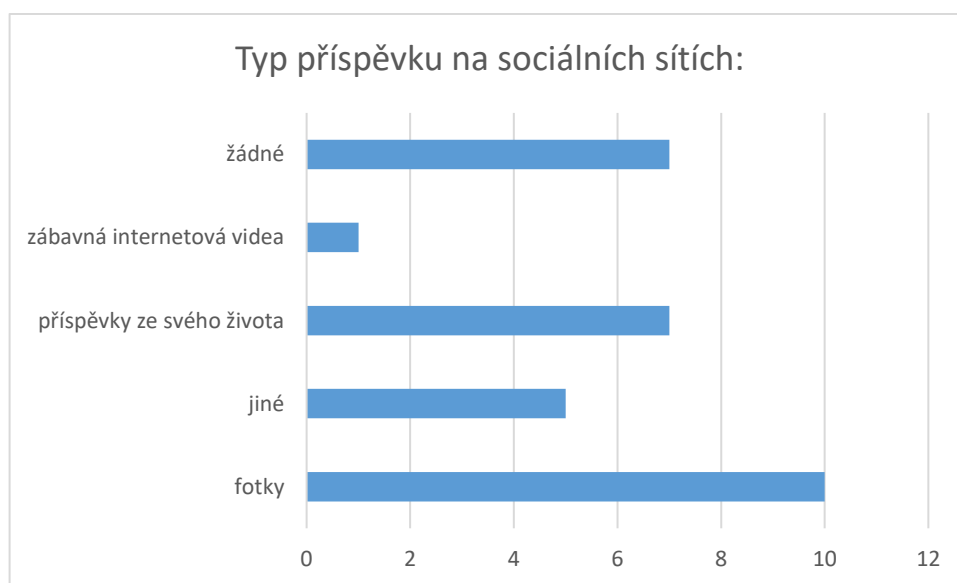
V druhé položce byli respondenti tázáni, kolik času na sociálních sítích tráví. Z výsledků je patrné, že nejvíce respondentů tráví na sociálních sítích 2-3 hodiny. Tuto možnost zvolilo celkem šestnáct žáků, což činí 53 % respondentů, tedy více než polovinu výzkumného souboru. Menší počet respondentů, konkrétně šest (20 %), tráví na sociálních sítích 1 hodinu. 4 respondenti, v zastoupení 13 % z celkového počtu uvedli, že užívají sociální síť 3-5 hodin denně. Odpověď, zda respondenti užívají sociální síť 5 i více hodin, což představuje nejdelší časový údaj, který měli žáci na výběr, byla vybrána dvěma respondenty (7 %). Podobně tomu bylo i u možnosti, zda sociální síť užívají žáci půl hodiny, což naopak představovalo nejkratší časový úsek z nabízených možností. Tuto variantu zaznačili dva žáci (7 %). I když bylo ve výzkumném souboru dívek méně, tak nám výsledky výzkumu napovídají, že na sociálních sítích tráví více času, protože častěji označovaly delší časové úseky u možností 3-5 hodin a více než 5 hodin. Chlapci uváděli kratší časové údaje, hlavně u odpovědi, že sociální síť užívají 1 hodinu denně. **Průměrný čas, který žáci tráví na sociálních sítích je tedy 2,5 hodiny.**

Graf 1 Čas na sociálních sítích

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

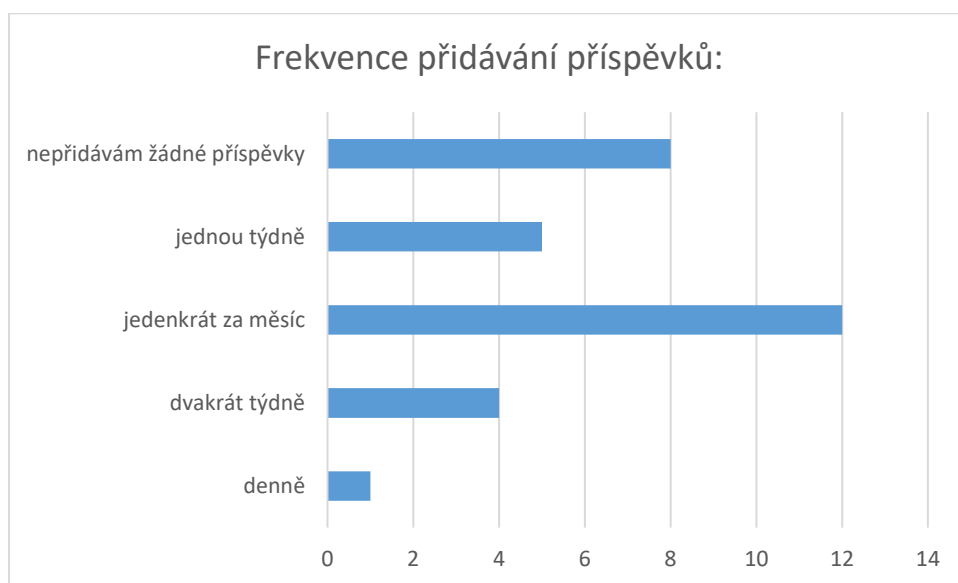
U třetí položky jsme zjišťovali, jaké příspěvky žáci na sociální sítě přidávají nejčastěji. Sedm respondentů (23 %) uvedlo, že nepřidávají žádné příspěvky na sociální sítě, z čehož vyplývá, že na sociálních sítích spíše sledují obsah ostatních uživatelů než by vytvářeli vlastní. Největší počet respondentů, konkrétně deset (33 %), zaznamenal odpověď, že přidávají nejčastěji příspěvek v podobě fotografie. Sedm respondentů (23 %) uvedlo, že jako nejčastější typ svého příspěvku považují příspěvky ze svého života. Z těchto dat vyplývá, že žáci na sociálních sítích preferují příspěvky, které slouží pro jejich sebe prezentaci. Pět respondentů (18 %) zaznačilo odpověď jiné. Dva z nich uvedli jako svůj nejčastější typ příspěvku, příspěvky o počítačových hrách. Jeden respondent přidává nejčastěji příspěvky o autech. Dva respondenti přidávají příspěvky se sportovním zaměřením. U prvního se týkají krátkých sestřihů o sportu a u druhého se jedná o videa o florbalu. Možnost nejčastějšího typu příspěvku ve formě zábavného internetového videa, byla vybrána pouze jedním respondentem (3 %). Varianta nejčastějšího typu příspěvku ve formě odkazu na zajímavé internetové stránky zůstala neoznačena.

Graf 2 Příspěvky na sociálních sítích

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

U čtvrté položky bylo cílem zjistit, jak často žáci přidávají příspěvky na sociální síť. Graf jasně ukazuje, že nejvíce žáků přidává příspěvky jedenkrát za měsíc. Tuto možnost zvolilo dvanáct žáků (40 %). Osm žáků (26 %) nepřidává vůbec žádné příspěvky na sociální síť. Odpověď, zda přidávají příspěvky jednou týdně zvolilo pět žáků (18 %). Čtyři žáci (13 %) přidávají příspěvky dvakrát týdně. Odpověď denního přidávání příspěvků byla označena pouze jedním žákem (3 %). Můžeme říci, že chlapci jsou ve frekvenci přidávání příspěvků o něco aktivnější než dívky, protože jeden chlapec uvedl, že příspěvky přidává každý den a tři uvedli frekvenci přidávání jednou týdně. U dívek neoznačila žádná možnost denního přidávání příspěvků a pouze dvě dívky do dotazníku uvedli, že příspěvky přidávají jednou týdně.

Graf 3 Frekvence přidávání příspěvků

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

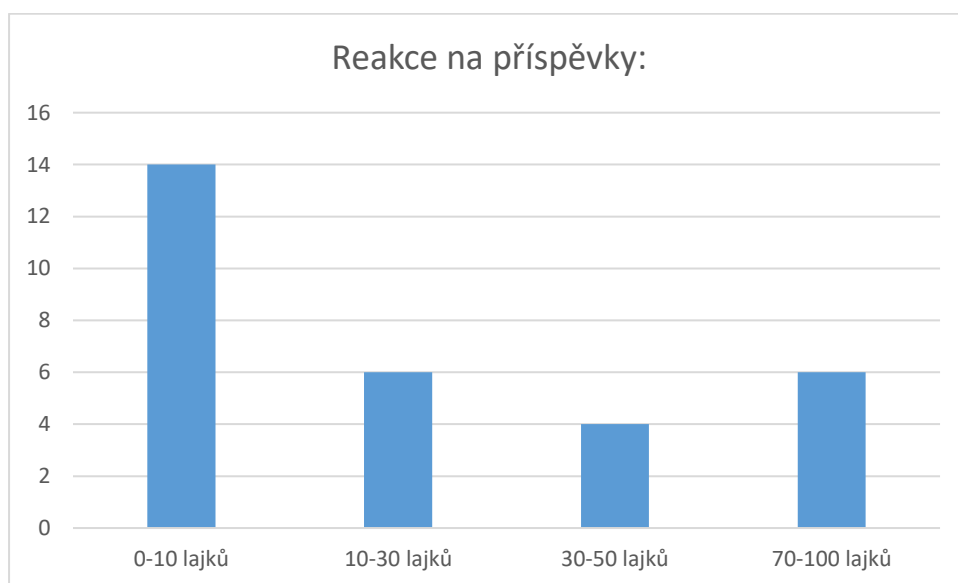
K analýze páté položky máme odpovědi žáků označeny čísly. Odpověď na položku ohledně důvodu, proč žáci přidávají příspěvky na sociální sítě, jedenáct žáků (37 %) uvedlo možnost přidávání příspěvků kvůli tomu, aby informovali o tom, co dělají ve svém volném čase. Tato odpověď je v grafu značena č. 4. Sedm žáků (23 %) nepřidává vůbec žádné příspěvky na sociální sítě. Tato odpověď je zaznačena č. 5. Pět žáků (17 %) uvedlo, že příspěvky přidávají kvůli tomu, protože jsou pro ně nějakým způsobem zajímavé. Tato odpověď je označena č. 2. Tři žáci (10 %) z 30 uvedli, že příspěvky přidávají pro pobavení druhých. Tato odpověď je v grafu označena č. 1. Dva žáci (7 %) uvedli, že příspěvky přidávají proto, aby si o tom poté popovídali ve třídě se spolužáky. Tato odpověď je označena č. 3. Z uvedených dat vychází najevo, že většina žáků příspěvky přidává kvůli sociální odezvě, která poté vzniká a že je pro ně tato oblast důležitá. Dva žáci (7 %) zaznačili odpověď jiné. První uvedl, že příspěvky přidává, protože ho baví tvořit. Tato odpověď se týkala žáka, který uvedl, že jeho nejčastější typ příspěvku představují krátké sestřihy o sportu. Druhý uvedl, že když se mu líbí nějaká fotka kterou udělá, tak ji na sociální síť přidá. **Frekvence přidávání příspěvků, která je u žáků z obou škol nejčastější je tedy jedenkrát za měsíc.**

Graf 4 Důvod přidávání příspěvků

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

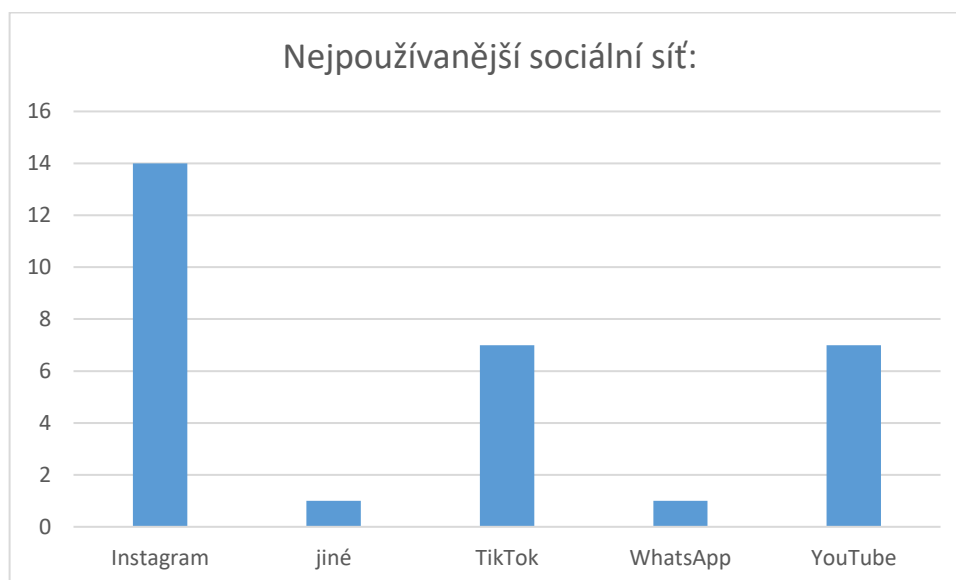
V šesté položce dotazníku, která se zaměřovala na to, kolik žáci dostávají „lajků“ neboli reakcí za své příspěvky, zvolilo čtrnáct žáků (47 %) možnost 0-10 lajků, tedy že nedostávají žádné reakce za své příspěvky, nebo jejich minimální počet. Tuto odpověď zvolilo sedm žáků ze ZŠ A a sedm žáků ze ZŠ B, tedy žáci na tuto možnost odpovídali ve stejném početním zastoupení. Tento výsledek je poměrně překvapivý, protože jak již bylo zmíněno, tak škola ZŠ A je menšího typu a probíhá zde větší spolupráce mezi třídami. Očekávalo by se, že žáci ze ZŠ A budou mít reakci na své příspěvky vyšší. Šest žáků (20 %) z 30 se ztotožnilo s možností, že za své příspěvky v průměru získávají 10-30 lajků. Stejný počet žáků, tedy šest (20 %) zvolilo možnost průměrného počtu lajků za své příspěvky v zastoupení 70-100 reakcí. Možnosti obdržení reakcí ve formě 30-50 lajků označili čtyři žáci (13 %). Možnost 50-70 lajků nebyla zvolena ani jedním žákem. **Průměrný počet reakcí za obě třídy tedy činí 28 reakcí.**

Graf 5 Reakce na příspěvky

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

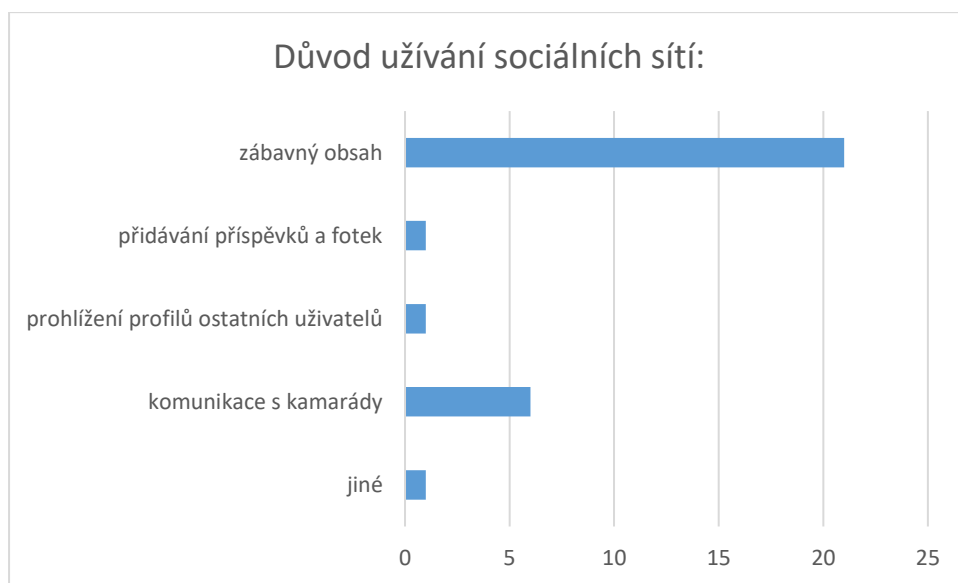
V sedmé položce dotazníku, ve které žáci uváděli, kterou ze sociálních sítí nejvíce navštěvují uvedlo čtrnáct respondentů (47 %) Instagram, což činí v našem dotazníkovém šetření nejvíce používanou sociální síť. Zároveň tato odpověď koresponduje s dotazníkovou položkou č. 3, která se týkala nejčastějšího typu příspěvku na sociálních sítích, protože nejvíce žáků označilo jako svůj nejčastější typ příspěvku fotografie, na které se Instagram nejvíce zaměřuje. Jako druhé nejnavštěvovanější sociální sítě, které žáci označili, byly TikTok a Youtube. Obě tyto sociální sítě označilo celkem sedm respondentů (23 %). Sociální síť WhatsApp byla vybrána pouze jedním žákem (3 %) z 30. Odpověď jiné byla označena také pouze jedním respondentem (3 %). Tento žák uvedl, že jako svou nejpoužívanější sociální síť považuje Pinterest. Facebook jako svoji nejnavštěvovanější sociální síť nezvolil ani jeden žák.

Graf 6 Nejpoužívanější sociální síť

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

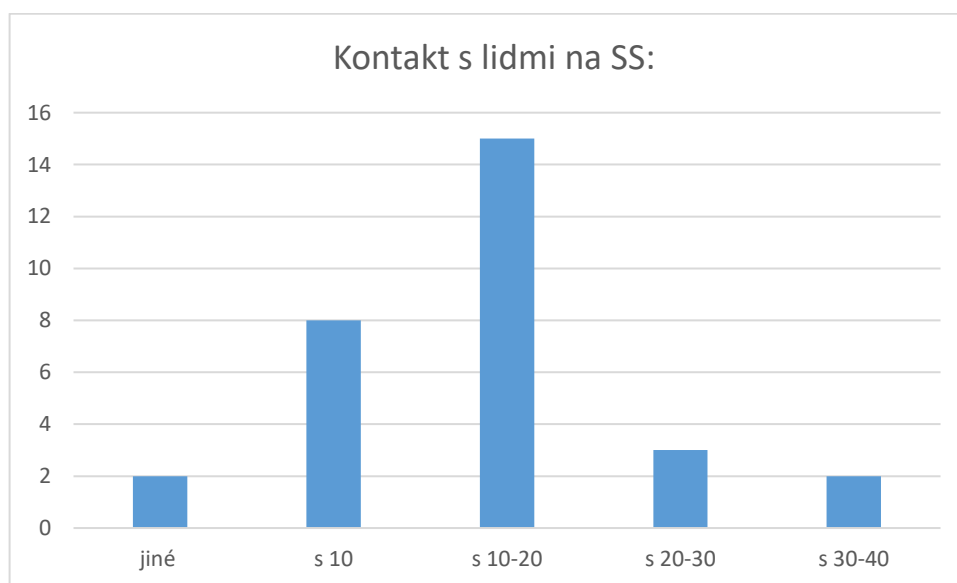
V osmé dotazníkové položce, která se týká důvodu užívání sociálních sítí, naprostá většina uvedla, že sociální sítě využívá kvůli zábavnému obsahu. Tuto možnost zvolilo dvacet jedna žáků (70 %). S touto odpovědí souvisí možnost jiné, kterou zvolil pouze jeden žák (3 %). Ten napsal, že sociální sítě používá, aby se nenudil, takže je pro něho obsah, který se na nich vyskytuje také důležitý. Šest žáků (20 %) z 30 uvedlo, že hlavním důvodem užívání sociálních sítí je pro ně komunikace s kamarády. Pouze 1 žák (3 %) označil možnost, že sociální sítě užívá kvůli přidávání příspěvků a fotek. Poslední žák (3 %) uvedl, že sociální sítě využívá kvůli prohlížení profilů ostatních uživatelů. Žádný žák neuvedl, že by sociální sítě používal kvůli seznamování. Tyto výsledky můžeme rozdělit na dvě skupiny žáků. První skupina preferuje užívání sociálních sítí spíše pro praktické účely, aby byli v kontaktu se svými kamarády. Druhá skupina preferuje navštěvování těchto platforem kvůli naplnění svého volného času. To potvrzuje i dotazníková položka č. 2, protože žáci, kteří sociální sítě užívali kvůli zábavnému obsahu na nich trávili více času, než ti, kteří je užívali kvůli kontaktu s kamarády.

Graf 7 Důvod užívání sociálních sítí

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

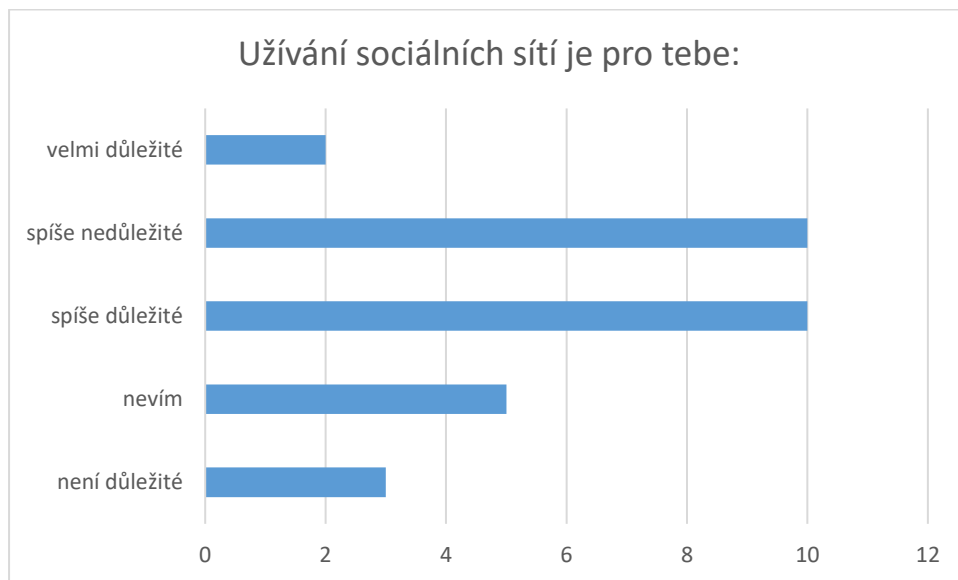
K analýze položky číslo devět, která pojednává o tom, s kolika lidmi jsou žáci v kontaktu při užívání sociálních sítí, patnáct žáků (50 %), což je polovina výzkumného souboru, uvedlo, že při užívání sociálních sítí jsou v kontaktu s 10-20 uživateli. Osm žáků (27 %) zaznačilo odpověď, že kontakt udržují s 10 uživateli. Tři respondenti (10 %) zaznačili odpověď, že jsou v kontaktu s 20-30 uživateli. Dva respondenti (7 %) uvedli, že jsou při užívání sociálních sítí v kontaktu s 30-40 uživateli, což je největší počet kontaktů z možností, které měli na výběr. Dva žáci (7 %) označili možnost jiné. První uvedl, že při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 5 uživateli. Druhý komunikuje pouze s 2-3 dalšími uživateli. Lze říci, že žáci, kteří uvedli v dotazníkové položce č. 8, která se týkala důvodu užívání sociálních sítí možnost komunikaci s kamarády, udržovali větší kontakt s lidmi na sociálních sítích. **Celkově je průměrný počet lidí se kterými jsou žáci v kontaktu 15 lidí.**

Graf 8 Kontakt na sociálních sítích

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

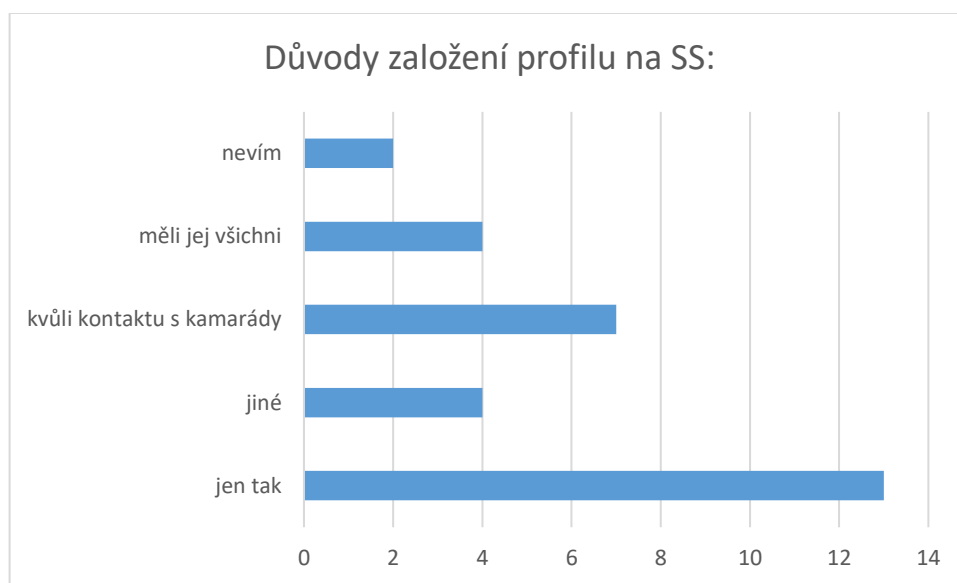
Položka číslo deset znázorňuje, do jaké míry je pro žáky užívání sociálních sítí důležité. Deset žáků (33 %) uvedlo, že užívání sociálních sítí je pro ně spíše nedůležité. Stejně tak deset žáků (33 %) označilo odpověď, že užívání sociálních sítí je pro ně spíše důležité. Z těchto výsledků vyplývá, že postoj respondentů k užívání sociálních sítí je vyrovnaný. Pět žáků (17 %) zvolilo možnost nevím. Tři žáci (10 %) zaznačili, že užívání sociálních sítí pro ně není důležité. Pouze dva žáci uvedli, že užívání sociálních sítí je pro ně velmi důležité a považují je za důležitou součást života. Oba dva tyto žáci, zároveň u položky, která se týkala typu příspěvků uvedli, že žádné nepřidávají. Znamená to, že sebe prezentace a informovanost druhých o jejich životě, pro ně při užívání sociálních sítí nehrají roli. U důvodu užívání sociálních sítí zaznačili odpověď, že je užívají kvůli zábavnému obsahu.

Graf 9 Důležitost sociálních sítí

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

Na položku číslo jedenáct, ohledně důvodu založení profilu na sociální síti, největší počet, konkrétně třináct žáků (43 %), zaznačilo možnost jen tak, z čehož můžeme usuzovat, že přesný důvod založení profilu na sociálních sítích neznají. Sedm žáků (23 %), což je druhé největší zastoupení, zvolilo možnost, že si profil založilo kvůli kontaktu s kamarády. Ukázalo se, že skutečně ti žáci, kteří zvolili tuto možnost, měli vyšší počet kontaktů na svém profilu. Čtyři žáci (13 %) uvedli, že založení jejich profilu na sociálních sítích souviselo s tím, že jej měli všichni, takže se zde objevoval spíše vliv okolí než jejich vlastní zájem o tyto platformy. Čtyři žáci (13 %) zvolili možnost jiné. První žák uvedl, že si svůj profil na sociálních sítích založil kvůli přidávání příspěvků. Další žák napsal, že si svůj profil založil kvůli kamarádovi. Třetí žák si žádný profil na sociální síti nezaložil. Čtvrtý žák uvedl, že si profil na sociální síti založil kvůli tomu, že si to chtěl vyzkoušet. Pouze dva žáci (7 %) z celkového počtu zvolili možnost nevím. Možnost založení profilu kvůli tomu být in zůstala neoznačena.

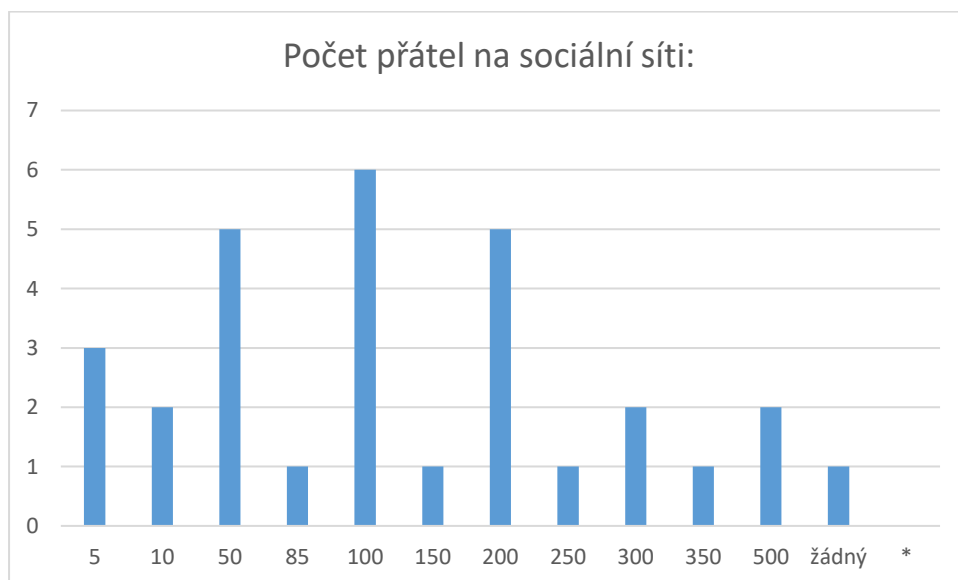

Graf 10 Důvody založení profilu

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

U dotazníkové položky číslo dvanáct, která se zaměřovala na počet přátel na sociální síti, uvedlo šest žáků (20 %), že má 100 přátel na svém profilu. Pět žáků (17 %) označilo možnost, že jejich počet přátel na sociální síti je 50. Stejný počet žáků tedy pět (17 %) má na svém profilu 200 přátel. Možnost odpovědi 300 přátel označili dva žáci (7 %). Pouze jeden žák (3 %) uvedl možnost, že na své sociální síti má 350 přátel, což je druhý nejvyšší počet. Celkem jedenáct žáků (37 %) zvolilo možnost jiné. Dva žáci, kterými byla zvolena, mají 500 přátel na sociální síti. Jedná se o největší počet přátel ze všech respondentů. Tři žáci jich mají na svém profilu pouze 5.

Další žáci uvedli počty přátel v zastoupení 85, 150 a 250. Dva žáci zaznačili možnost 10 přátel. Poslední žák na svém profilu žádné přátele nemá. Ukazuje se, že u žáků, kteří na svém profilu mají vyšší počet přátel, který považujeme od 300 a více, nedokazuje přímou souvislost u důvodu založení profilu (viz položka č. 11), kvůli kontaktu s kamarády. Je to právě naopak. Ti žáci, kteří uváděli menší počty přátel tuto možnost volili více. Motivace důvodu založení profilu kvůli kontaktu s kamarády tedy neznamená automaticky větší počet přátel. **Průměrný počet přátel, který mají žáci ze ZŠ A i ZŠ B na svém profilu je tedy 144 přátel.**

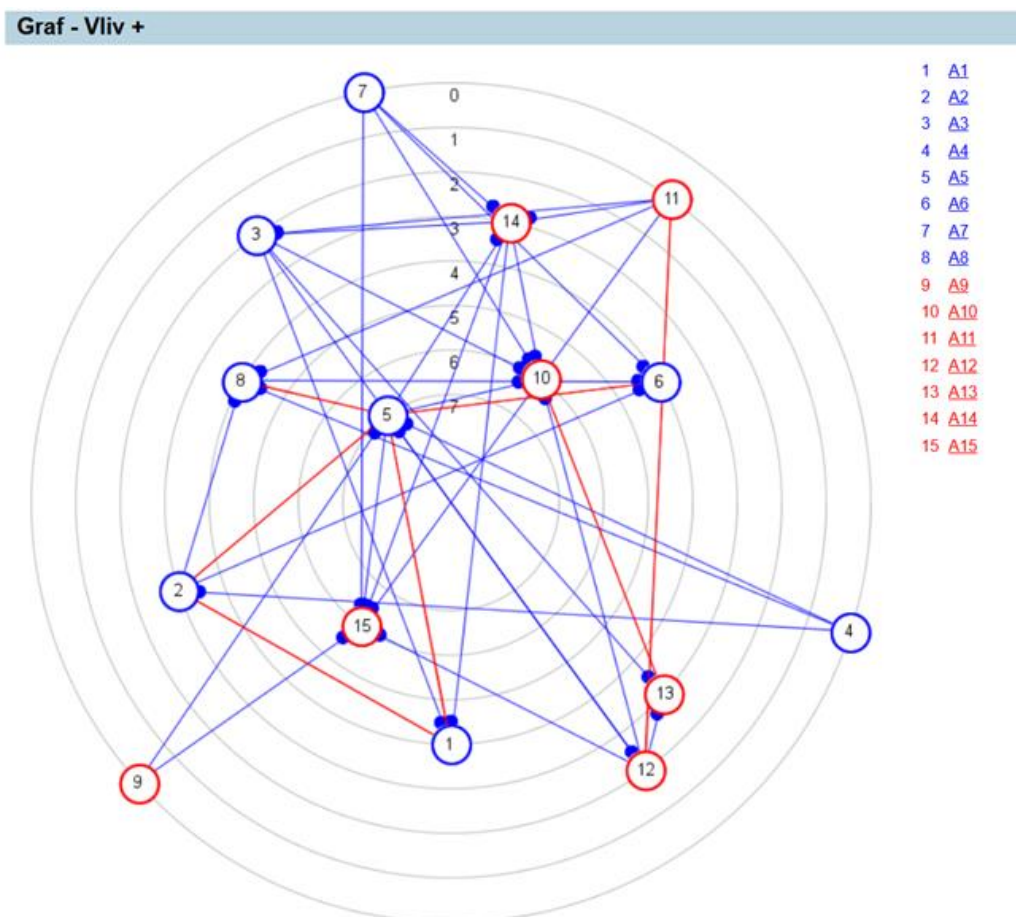
Graf 11 Počet přátel na sociální síti

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

5.1 Sociogramy

Sociogramy jsme získali z dat, které jsme převedli do aplikace sociometrie.cz, která je volně dostupná na internetu. U ZŠ A i ZŠ B se zaměříme na dimenze vliv + a vliv – a na sympatie + a sympatie –.

Následující 4 sociogramy se budou týkat žáků ze ZŠ A.

Obrázek 1 ZŠ A sociogram, vliv +

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

Ze sociogramu znázorňujícího vliv + vyplývá, že za nejvlivnější žáky ve třídě jsou považováni žák A5, který získal 7 voleb, a žákyně A10 a A15, kteří získali voleb 6. Žák A5, který se zároveň v celkovém pořadí ze ZŠ A umístil na prvním místě, na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně. Jedná se o průměrnou dobu na sociálních sítích, protože ta v obou třídách činila 2,5 hodiny. Příspěvky na sociální sítě tento žák přidává jedenkrát měsíčně a získává za ně 0-10 reakcí. První údaj můžeme označit jako průměrný, protože většina žáků přidává také příspěvky jedenkrát měsíčně. Druhý údaj je naopak podprůměrný, protože průměrný počet reakcí, kteří žáci za své příspěvky získávají, je 28 reakcí.

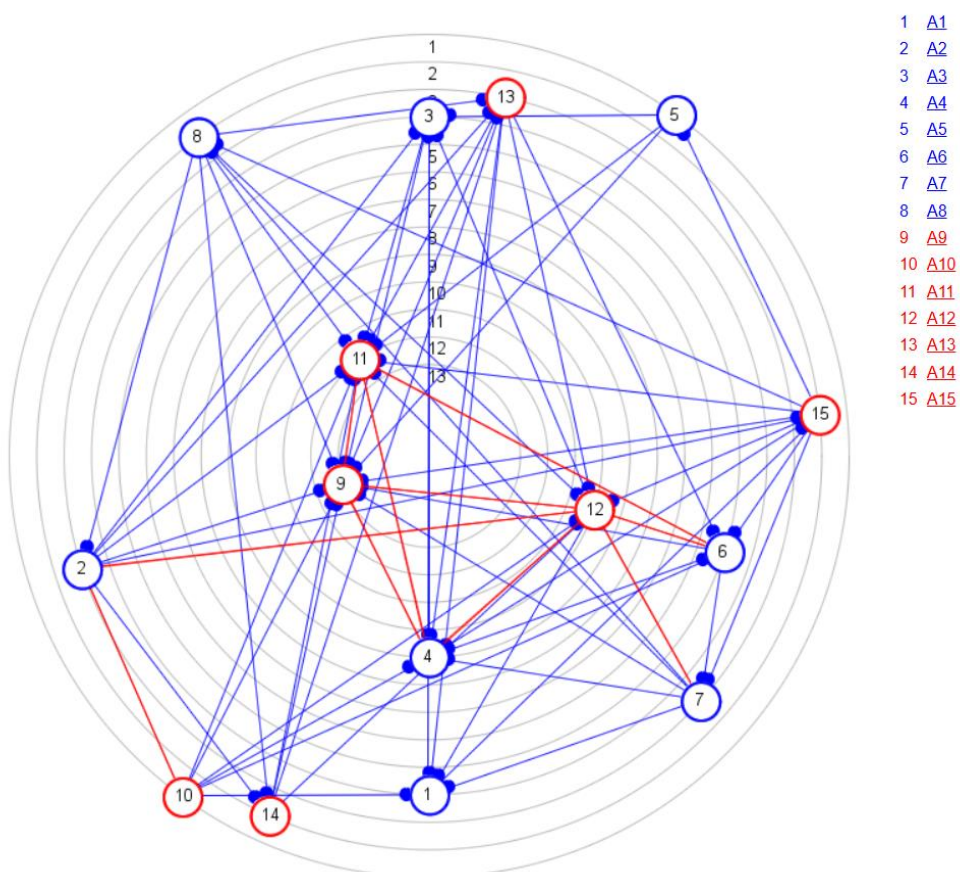
Nejčastěji přidává příspěvky o autech, protože je považuje za zajímavé. Při užívání sociálních sítí je tento žák v kontaktu s 10 lidmi. Jedná se o podprůměrný údaj, protože průměrný kontakt v obou třídách je s 15 uživateli. Jeho počet přátel na sociální síti je 100 přátel. Tento údaj je nižší než průměr, protože ten byl vypočítán u žáků ze ZŠ A i ZŠ B na 144 přátel. Ve slovním hodnocení, které sociometrie nabízí, ostatní spolužáci označili tohoto žáka za velmi dobrého kamaráda. Jednalo se o žáky A1, A6 a A8. Na sociogramu můžeme vidět, že si určili vzájemné volby. Ty jsou označeny červenou barvou (spojnice mezi žáky) Jeho samotná aktivita na sociálních sítích je v porovnání s ostatními spolužáky **podprůměrná**. Z údajů vyplývá, že i když tento žák tráví na sociálních sítích průměrnou dobu a i příspěvky přidává s průměrnou frekvencí, ostatní údaje, jako je nízký počet reakcí, počet přátel a kontaktů s lidmi na sociální síti, naznačují podprůměrnou interakci a zejména aktivitu, v porovnání s ostatními spolužáky.

Žákyně **A10** byla označena jako druhá nejvlivnější ze třídy a v celkovém pořadí se také umístila na druhém místě. Na sociálních sítích tráví 1 hodinu denně. Jedná se o podprůměrný údaj oproti ostatním spolužákům, protože ti průměrně na sociálních sítích tráví 2,5 hodiny. Na své sociální síti přidává příspěvky jednou týdně a získává za ně 70-100 reakcí. Oba dva uvedené údaje jsou nadprůměrné, protože průměrná frekvence přidávání příspěvků u obou tříd byla jedenkrát měsíčně a průměrný počet reakcí 28. Nejčastěji přidává příspěvky ze svého života, aby ostatní informovala o tom, co dělá ve svém volném čase. Při užívání sociálních sítí bývá v kontaktu s 10-20 lidmi. To je průměrný počet lidí, se kterými jsou žáci v kontaktu, protože za obě dvě třídy je to 15 kontaktů. Její celkový počet přátel na sociální síti je 500 přátel. Jedná se o výrazně nadprůměrný údaj, protože průměrný počet přátel u ostatních žáků je 144 přátel. Profil na sociálních sítích si založila kvůli kontaktu s kamarády, čemuž by vyšší počet přátel na sociální síti odpovídal. Aktivitu na sociálních sítích tak můžeme označit jako **nadprůměrnou**. I když tato žákyně tráví na sociálních sítích pouze 1 hodinu denně, tak její přidávání příspěvků, počet přátel a získané reakce za příspěvky jsou nadprůměrné.

Žákyně **A15**, která se spolu s žákyní A10 umístila v dimenzi vlivu na druhém místě, bývá na sociálních sítích aktivní 2-3 hodiny denně. Jako svůj nejčastější typ příspěvku označila příspěvky ze svého života, které přidává jedenkrát za měsíc, aby ostatní informovala o tom, co dělá ve svém volném čase. Dále však uvedla, že užívání sociálních sítí je pro ni spíše nedůležité. Údaje jsou průměrné, protože průměrná doba užívání sociálních sítí je 2,5 hodiny a frekvence přidávání příspěvků jedenkrát měsíčně je stejná jako u většiny spolužáků.

Za své příspěvky získává 70-100 lajků. Tyto reakce jsou výrazně nadprůměrné, protože průměrná hodnota reakcí za příspěvky je 28 reakcí. Sociální síť využívá kvůli prohlížení profilů ostatních uživatelů, ale můžeme se domnívat, že vytváření vlastního obsahu pro ni není důležité, protože jak již bylo zmíněno, přidává své příspěvky jedenkrát měsíčně. Při jejich užívání je v kontaktu s 10-20 lidmi. Jedná se o průměrný počet kontaktů. Její počet přátel na sociální síti tvoří zhruba 500 lidí. Tento údaj je vyšší než průměr. Aktivitu na sociálních sítích můžeme označit jako **mírně nadprůměrnou**. Sice má vyšší počet přátel než většina žáků ze ZŠ A i ZŠ B a reakce na její příspěvky jsou také vysoké, ale ostatní údaje jsou průměrné a spíše v normě.

Graf - Vliv -

Obrázek 2 ZŠ A sociogram, vliv -

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

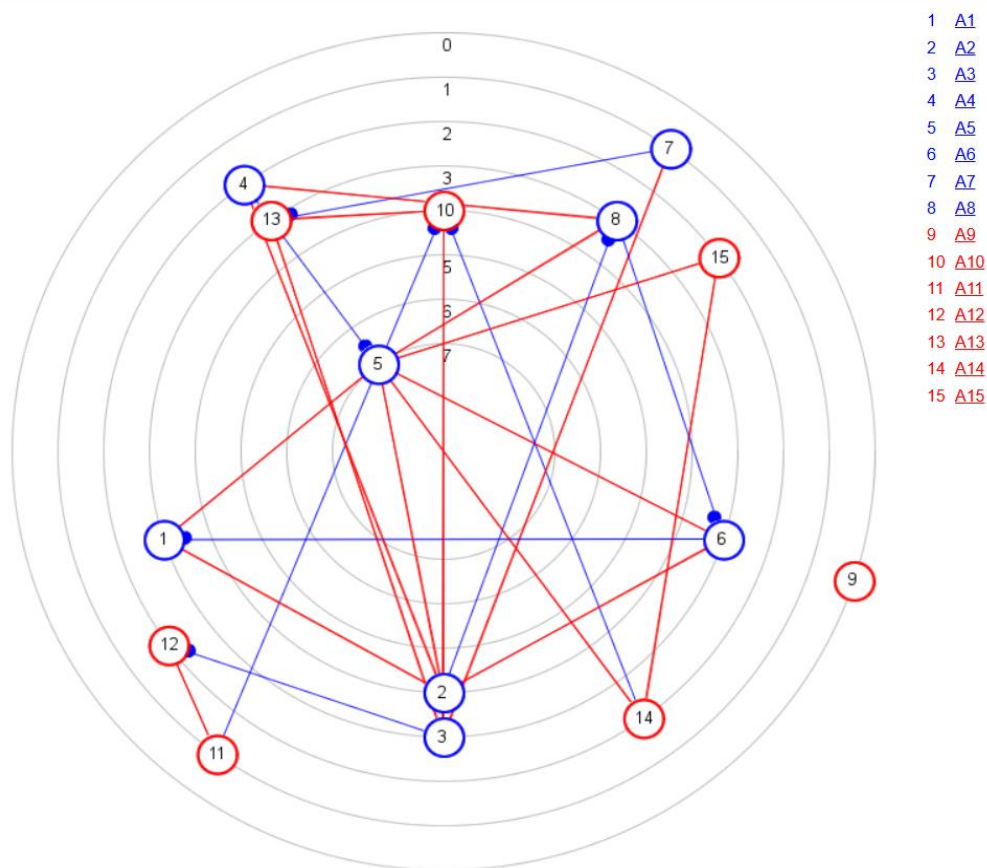
Nyní provedeme analýzu výsledků ze sociogramu vliv-. U této dimenze je zajímavé, že přesně kopíruje celkové výsledky sociometrického šetření, protože žáci, kteří se umístili v dimenzi vliv- na posledních pozicích, zaujímají poslední příčky i v celkovém hodnocení. Ze sociogramu vyplývá, že za nejméně vlivnou žákyni je považována žákyně A9, která získala 13 voleb. Žákyně A9 se v celkovém pořadí ze ZŠ A umístila na posledním místě.

Na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny, takže se jedná o průměrnou dobu v porovnání s údaji, které máme k dispozici ze ZŠ A i ZŠ B. Příspěvky na sociální síť nepřidává žádné. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10 lidmi, což je údaj, který je nižší než průměr, protože většina žáků je v kontaktu s 15 uživateli. Její počet přátel na sociální síti je 6 přátel. Také se zde jedná o podprůměrný údaj v porovnání s ostatními. Průměrný počet přátel v ZŠ A i ZŠ B byl 144 přátel. Jako svoji nejpoužívanější sociální síť uvedla TikTok, který navštěvuje kvůli zábavnému obsahu. Aktivitu na sociálních sítích můžeme tedy označit jako **podprůměrnou**, protože všechny údaje u této žákyně, kromě času stráveném na sociálních sítích jsou podprůměrné ve srovnání s ostatními.

Jako druhá žákyně s nejmenším vlivem je označena žákyně **A11** s 12 počty voleb. Na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně, takže se jedná o průměrně strávenou dobu na sociálních sítích. Příspěvky přidává jednou týdně a získává za ně 0-10 reakcí. Její frekvence přidávání příspěvků je tedy nadprůměrná, ale shledána s podprůměrnou reakcí, protože ta byla vypočítána na 28 reakcí. Nejčastěji na svém profilu zveřejňuje fotografie, aby ostatní informovala o tom, co dělá ve svém volném čase. To koresponduje s její nejvíce navštěvovanou sítí, kterou je Instagram. Při užívání sociálních sítí je tato žákyně v kontaktu s 10 lidmi. Zde se také jedná o podprůměrný údaj, protože průměrně jsou žáci ze ZŠ A i ZŠ B v kontaktu s 15 lidmi. Její počet přátel na sociálních sítích je 50 přátel, takže se pohybuje pod průměrem. Uvedla, že užívání sociálních sítí pro ni není důležité. Aktivitu na sociálních sítích v porovnání s ostatními spolužáky můžeme označit jako **podprůměrnou**. Tato žákyně sice přidává příspěvky jednou týdně, což je frekvence poměrně vysoká, ale příspěvky jsou shledány s malou reakcí. V každém údaji se nám ukazuje podprůměrná hodnota, kromě přidávání příspěvků na svůj profil. Zároveň na sociogramu vliv – můžeme vidět, že se žákyně A11 a žákyně A9 v této dimenzi označili vzájemnou volbou.

Třetí nejméně vlivnou žákyní je žákyně **A12**, která získala voleb 10. Na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně, což je doba průměrná, vzhledem k času na sítích u ostatních spolužáků. Na svůj profil nepřidává žádné příspěvky. Dále sdělila, že užívání sociálních sítí je pro ni velmi důležité. Jako svoji nejnavštěvovanější sociální síť uvedla TikTok. Při svém užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10-20 lidmi. Jedná se o průměrný počet kontaktů. Její počet přátel na sociálních sítích je 50 přátel, což je podprůměrný počet přátel vzhledem k většině. Její aktivitu na sociálních sítích proto můžeme označit jako **podprůměrnou**. I když je tato žákyně v kontaktu s několika lidmi, její celkové zapojení do užívání sociálních sítí je na nižší úrovni než u jejích spolužáků.

Graf - Sympatie +

Obrázek 3 ZŠ A sociogram, sympatie +

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

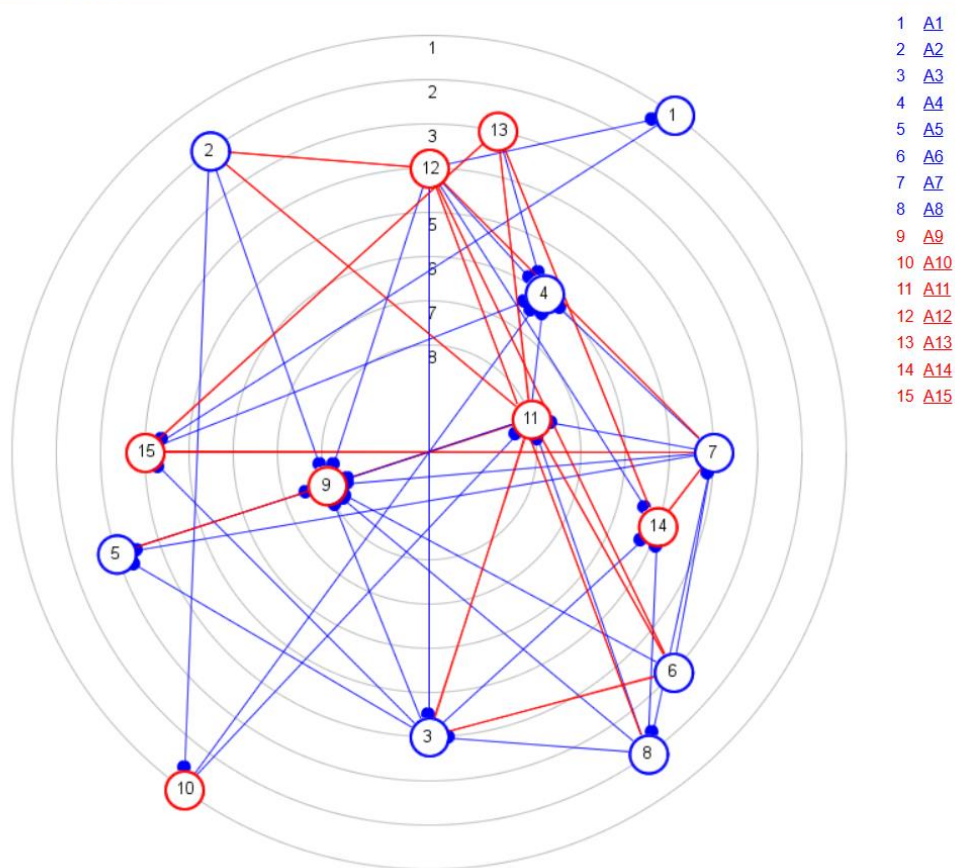
Ze sociogramu sympatie+ můžeme jednoznačně potvrdit, že nejoblíbenějším žákem ve třídě je žák **A5**, který získal 7 voleb od ostatních spolužáků. Dále můžeme vidět, že žákyně **A9** nedostala od svých spolužáků žádnou volbu v této dimenzi. Celkově si zde žáci určili spoustu vzájemných voleb (červené spojnice). Žák **A5** byl současně označen na sociogramu vliv+ jako nejvlivnější žákem ze třídy a i v celkovém pořadí se umístil na prvním místě. Na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně a jedenkrát za měsíc přidává převážně příspěvky o autech, protože je považuje za zajímavé. Tyto dva údaje můžeme označit jako průměrné, protože průměrně strávená doba na sociálních sítích v obou třídách je také 2,5 hodiny a průměrná frekvence přidávání příspěvků u ostatních spolužáků je jedenkrát měsíčně. Za své příspěvky získává v průměru 0-10 lajků. Jedná se o nižší údaj než je průměr, protože ten ukazoval 28 reakcí. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10 lidmi a profil na sociálních sítích si založil kvůli přidávání příspěvků. Jedná se také o podprůměrný údaj, protože průměrný počet lidí, se kterými jsou žáci v kontaktu, činí 15 lidí. Jeho počet přátel na sociální síti je 100 přátel. Jedná se také o nižší údaj než je průměr, protože průměrný

počet přátel v ZŠ A i ZŠ B je 144 osob. Jeho míru užívání sociálních sítí můžeme proto označit jako **podprůměrnou**. Z údajů vyplývá, že i když tento žák tráví na sociálních sítích průměrnou dobu a i příspěvky přidává s průměrnou frekvencí, ostatní údaje jako je nízký počet reakcí, počet přátel a kontaktů s lidmi na sociální síti, naznačují podprůměrnou interakci a zejména aktivitu v porovnání s ostatními spolužáky.

Druhými nejoblíbenějšími žáky ze třídy je žákyně A10 a žák A1, kteří každý získali 4 volby. Žákyně **A10** byla na sociogramu vliv+ rovněž označena jako druhou nejvlivnější žákyní ze třídy a v celkovém hodnocení se umístila na druhém místě rovněž. Žákyně A10 tráví na sociálních sítích 1 hodinu denně. Jedná se o podprůměrný časový údaj, protože většina žáků tráví na sociálních sítích 2,5 hodiny denně. Příspěvky na sociálních sítích zveřejňuje jednou týdně a konkrétně příspěvky ze svého života. Příspěvky přidává, aby ostatní informovala o tom, co dělá ve svém volném čase. Dále sdělila, že za své příspěvky v průměru získává 70-100 lajků a přátel na sociálních sítích má okolo 500. Všechny tyto údaje jsou nadprůměrné ve srovnání s jejími spolužáky. Z výsledků vyplývá, že její míra užívání sociálních sítí **je nadprůměrná**.

Žák **A1** uvedl, že na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně. Jedná se o průměrný údaj. Za svůj nejčastější typ příspěvku označil fotky, které přidává jedenkrát za měsíc, aby ostatní informoval o tom, co dělá ve svém volném čase. Jedná se o průměrnou frekvenci přidávání příspěvků. Získává za ně 0-10 lajků. Tento údaj je podprůměrný, protože průměrný počet reakcí u ostatních spolužáků je 28 reakcí. U svého počtu přátel na sociálních sítích uvedl 200 uživatelů. Tento počet přátel je vyšší než průměr, protože ten činil 144 uživatelů. Jeho míru užívání sociálních sítí můžeme označit jako **průměrnou**. U klíčových údajů se jeho aktivita pohybuje v průměrných hodnotách. I když získává menší počet reakcí za své příspěvky než je běžné v obou třídách, tak má na svém profilu větší počet přátel než ostatní.

Graf - Sympatie -

Obrázek 4 ZŠ A sociogram, sympatie -

(Zdroj: vlastní výzkum, 2025)

Ze sociogramu sympatie- je patrné, že nejméně oblíbeným žákem v kolektivu je žákyně A9, která získala celkem 8 voleb stejně jako žákyně A11. Žákyně **A9** byla současně na sociogramu vliv- označena jako nejméně vlivnou žákyní v kolektivu a v celkovém hodnocení se umístila také na posledním místě. Tato žákyně užívá sociální síť 2-3 hodiny denně, takže se jedná o průměrnou dobu na sociálních sítích, protože u většiny spolužáků se jednalo o 2,5 hodiny rovněž. Žádné příspěvky na ně nepřidává. Při jejich užívání je v kontaktu s 10 dalšími uživateli a její počet přátel na sociálních sítích je okolo 10. Oba dva tyto údaje jsou výrazně podprůměrné, protože průměrný počet kontaktů u většiny spolužáků byl 15 a průměrný počet přátel 144. Z výsledků vyplývá, že její aktivita na sociálních sítích je **podprůměrná**. Jediný údaj, který se u této žákyně vyskytoval v průměru, byl čas na sociálních sítích, jinak se všechny pohybovaly pod průměrem.

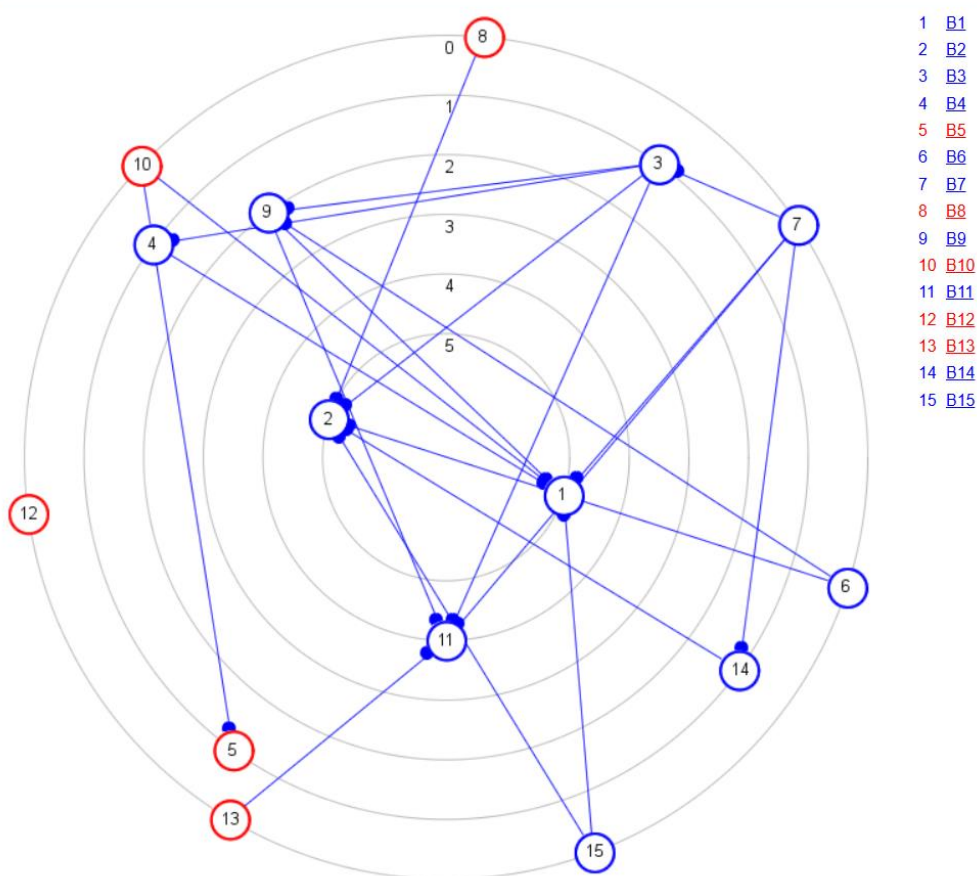
Žákyně **A11** byla současně na sociogramu vliv- označena jako druhou nejméně vlivnou žákyní a v celkovém hodnocení se umístila na předposledním místě. Na sociálních sítích je 2-3 hodiny denně a jako svůj nejčastější typ příspěvku na sociálních sítích uvedla fotky,

které přidává jednou týdně zejména proto, aby ostatní informovala o tom, co dělá ve svém volném čase. Čas, který tato žákyně tráví na sociálních sítích je průměrný. Za své příspěvky získává 0-10 lajků a při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10 lidmi. Její počet přátel na sociálních sítích činí 50 přátel. Všechny tyto údaje jsou podprůměrné. Její míru užívání sociálních sítí můžeme označit jako **podprůměrnou**, protože všechny údaje kromě doby strávené na sociálních sítích, jsou podprůměrné ve srovnání s ostatními.

Dalším nesympatickým žákem je žák **A4**, který obdržel 6 voleb. Žák A4 užívá sociální síť 3-5 hodin, což je nadprůměrná doba užívání sociálních sítí v porovnání s ostatními spolužáky. Průměrný čas na sítích byl 2,5 hodiny. Na svůj profil nepřidává žádné příspěvky. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10-20 lidmi a jeho počet přátel činí 50 uživatelů. První údaj ohledně kontaktů na sociální síti je průměrný a druhý podprůměrný, protože průměrný počet přátel u ZŠ A i ZŠ B je 144 přátel. I když na sociálních sítích tráví velké množství času ve srovnání s ostatními spolužáky, všechny ostatní údaje spojené s mírou užívání sociálních sítí jsou průměrné nebo podprůměrné. Jeho aktivitu na sociálních sítích můžeme tedy označit jako **podprůměrnou**.

Následující 4 sociogramy se budou týkat žáků ze ZŠ B.

Graf - Vliv +

Obrázek 5 ZŠ B sociogram, vliv +

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

Dle sociogramu znázorňujícího vliv+ můžeme považovat za nejvlivnější spolužáky ze ZŠ B žáka B1 a B2, kteří získali každý 5 voleb. Dále ze sociogramu vyplývá, že žákyně B12 nedostala v této dimenzi ani jednu volbu. Žáci se vůbec neoznačovali vzájemnými volbami. To je poměrně zajímavé zjištění, protože u sociogramu vliv+ na ZŠ A je vzájemných voleb sedm.

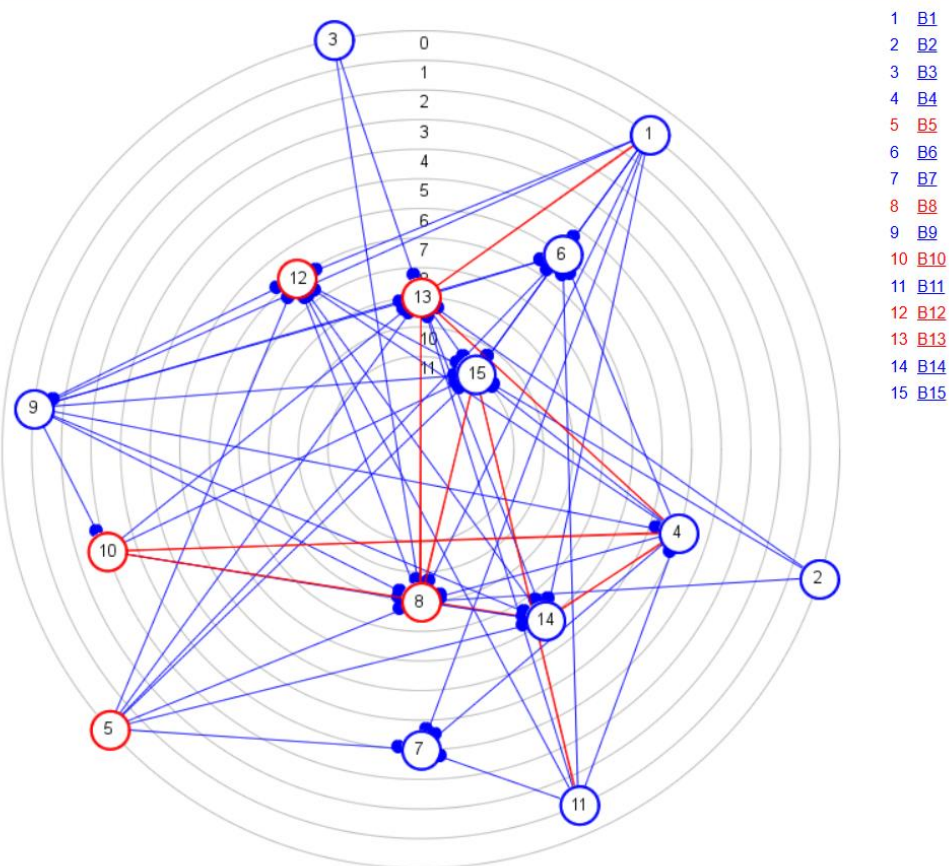
Žák B1 se v celkovém hodnocení ze ZŠ B umístil na druhém místě. Na sociálních sítích tráví 3-5 hodin denně. Jedná se o nadprůměrný údaj oproti jeho spolužákům, protože ti tráví na sociálních sítích ve větším zastoupení 2,5 hodiny. Jako svůj nejčastější typ příspěvku označil příspěvek ve formě hry, které přidává jedenkrát za měsíc, protože jsou pro něho nějakým způsobem zajímavé. Jedná se o průměrnou frekvenci přidávání příspěvků. Za své příspěvky získává 30-50 reakcí. Tento údaj je také nadprůměrný ve srovnání s žáky ze ZŠ A i ZŠ B, protože průměrný počet reakcí činil 28 reakcí. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10-20 lidmi. Jedná se o průměrný údaj. I když byl všemi spolužáky označen jako

nejvlivnější spolužák, uvedl, že si profil na sociální síti založil kvůli tomu, že ho měli všichni. Jeho počet přátel na sociální síti činí 350 přátel. Tento údaj je výrazně nadprůměrný ve srovnání s jeho spolužáky a ukazuje na širší síť přátel. Na sociálních sítích tráví delší časový úsek než jeho spolužáci a počet reakcí je také vyšší, což může znamenat, že jeho obsah budí u přátel na jeho sociální síti zájem. Jeho míru užívání sociálních sítí tak můžeme označit jako **nadprůměrnou**.

Žák **B2** se v celkovém hodnocení na ZŠ B umístil na prvním místě. Na sociálních sítích tráví 1 hodinu denně. Tento údaj je podprůměrný ve srovnání s ostatními žáky, protože ti tráví průměrně na sociálních sítích 2,5 hodiny. Na sociální síť nepřidává žádné příspěvky. Dále uvedl, že na sociálních sítích nemá založený vůbec žádný profil a že je pro něho užívání sociálních sítí spíše nedůležité, což se potvrzuje i jeho míra užívání. Jeho aktivita na sociálních sítích je tedy **podprůměrná**.

Druhý největší počet voleb, konkrétně 4 volby, získal žák **B11**. Tento žák uvedl, že na sociálních sítích denně tráví 2-3 hodiny. Jeho nejčastějším typem příspěvku jsou zábavná internetová videa. Příspěvky na sociální síť přidává jedenkrát za měsíc pro pobavení druhých. Oba dva uvedené údaje jsou průměrné. Za své příspěvky průměrně získává 30-50 lajků, což je údaj, který je vyšší než průměr. Ten činil 28 reakcí. Na sociálních sítích je nejčastěji v kontaktu s 10 lidmi. Jeho počet přátel na sociální síti činí 250 uživatelů. Aktivitu na sociálních sítích považuje za spíše důležitou. Můžeme ji označit jako **mírně nadprůměrnou**. I když je jeho počet uživatelů, se kterými udržuje kontakt užší, tak jeho příspěvky jsou shledány s nadprůměrnou reakcí. V porovnání s ostatními má i větší síť přátel na svém profilu.

Graf - Vliv -

Obrázek 6 ZŠ B sociogram, vliv -

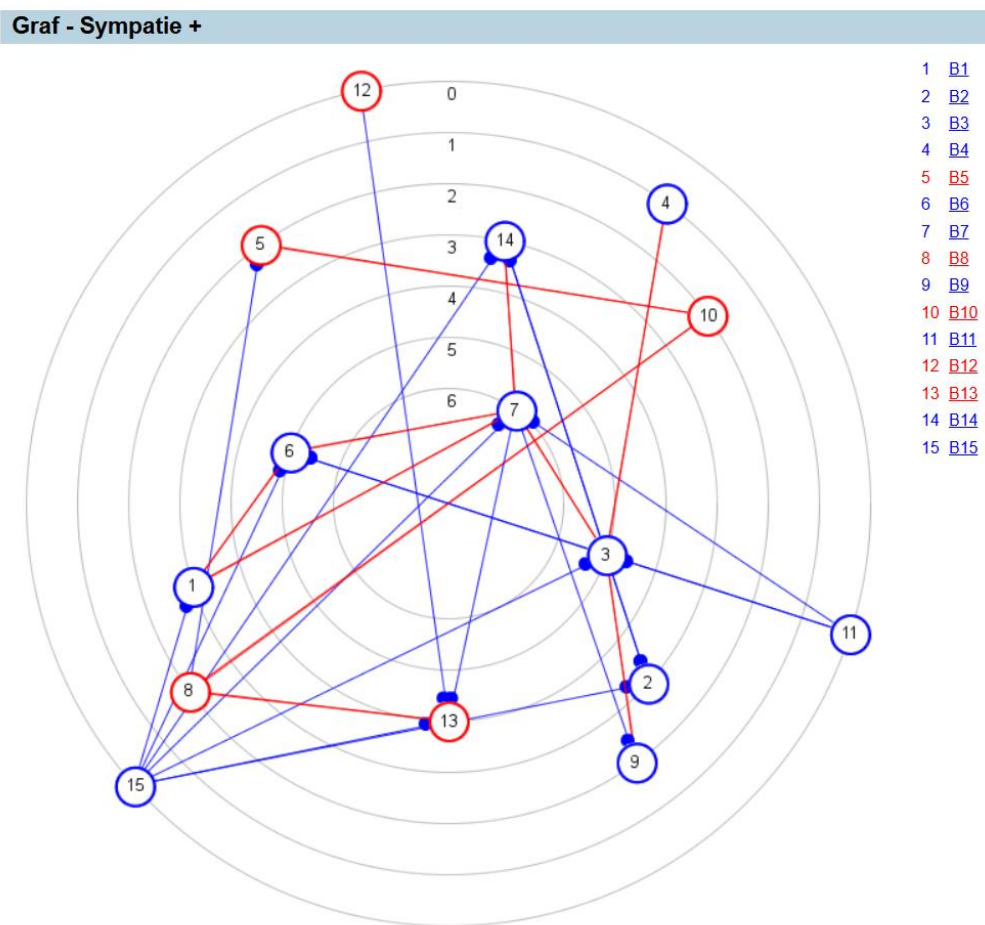
(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

Za nejméně vlivného žáka ze ZŠ B můžeme jednoznačně označit žáka **B15**, který získal 11 voleb. Tento žák tráví na sociálních sítích 2-3 hodiny denně. Jedná se o průměrně strávenou dobu na sociálních sítích. Za svůj nejčastější příspěvek na sociálních sítích považuje fotky, které přidává jedenkrát za měsíc, aby si o tom popovídal ve třídě se spolužáky. To nasvědčuje tomu, že o interakci ve třídě s ostatními spolužáky má zájem. Přidávání příspěvků jedenkrát měsíčně je průměrná frekvence přidávání příspěvků. Za své lajky dostává 0-10 reakcí, což činí dokonce nižší údaj, než byla průměrná hodnota v obou třídách. Ta byla 28 reakcí. Na sociálních sítích je v kontaktu s 20-30 lidmi. Tento údaj je vyšší než průměrná hodnota v obou třídách, protože ta udává, že žáci jsou průměrně v kontaktu s 15 lidmi. Na sociálních sítích nemá žádné přátele, ale na sociální síti s ostatními uživateli komunikuje. Užívá je kvůli zábavnému obsahu. Jeho aktivitu na sociálních sítích můžeme označit za **průměrnou až mírně podprůměrnou**. I když na sociální síti komunikuje s větším počtem uživatelů, jeho nízké reakce na příspěvky a žádní přátelé na svém profilu (dokazuje malou propojenost s ostatními) jsou nízké.

Mezi další nevlivné žáky řadíme žákyni B8 s 9 volbami a žákyni B13, která získala 9 voleb rovněž. Zajímavé je, že tyto dvě žákyně se označily vzájemnou volbou.

Žákyně **B8** na sociálních sítích tráví 3-5 hodin denně, což je údaj, který je vyšší než průměr. Ten činil 2,5 hodiny. Na sociální síť nepřidává žádné příspěvky. Je na nich v kontaktu s 10-20 lidmi. Jedná se o průměrný počet kontaktů. Jako svoji nejvyužívanější sociální síť uvedla TikTok, který navštěvuje kvůli zábavnému obsahu. Na sociálních sítích má 300 přátel. To je nadprůměrný počet přátel, protože ten byl v obou třídách určen na 144 přátel. Její aktivitu na sociálních sítích můžeme označit jako **průměrnou**. I když na sociálních sítích tráví nadprůměrnou dobu a její počet přátel je také vyšší ve srovnání s ostatními, tak na sociální síti funguje spíše jako pasivní uživatel.

Žákyně **B13** na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně. Jedná se o průměrný údaj. Slovní hodnocení, které sociometrie nabízí, měla velmi pozitivní. Ostatní spolužáci o ní psali, že je velice kamarádská a hodná. Na ovlivňování třídního kolektivu se ale nejspíš příliš nepodílí. Na sociální síť nejčastěji přidává fotky, které přidává dvakrát týdně pro pobavení druhých. Tento údaj je vyšší než průměr, protože průměrně žáci přidávají příspěvky jedenkrát měsíčně. Za své příspěvky získává 0-10 reakcí, což je podprůměrný počet reakcí. Průměrný počet reakcí je 28. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 20-30 dalšími uživateli. Tento údaj je naopak nadprůměrný, protože průměrný počet kontaktů ze ZŠ A i ZŠ B činil 15 kontaktů. Počet přátel u žákyně B13 je 5 přátel, což je údaj výrazně nižší než průměr. Přidávání příspěvku na svůj profil, je pro ni sice časté, ale jsou shledány s malou reakcí. Její počet kontaktů je sice také vysoký, ale má malou síť přátel. Aktivitu na sociálních sítích u této žákyně můžeme hodnotit jako **průměrnou**.

Obrázek 7 ZŠ B sociogram, sympatie +

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

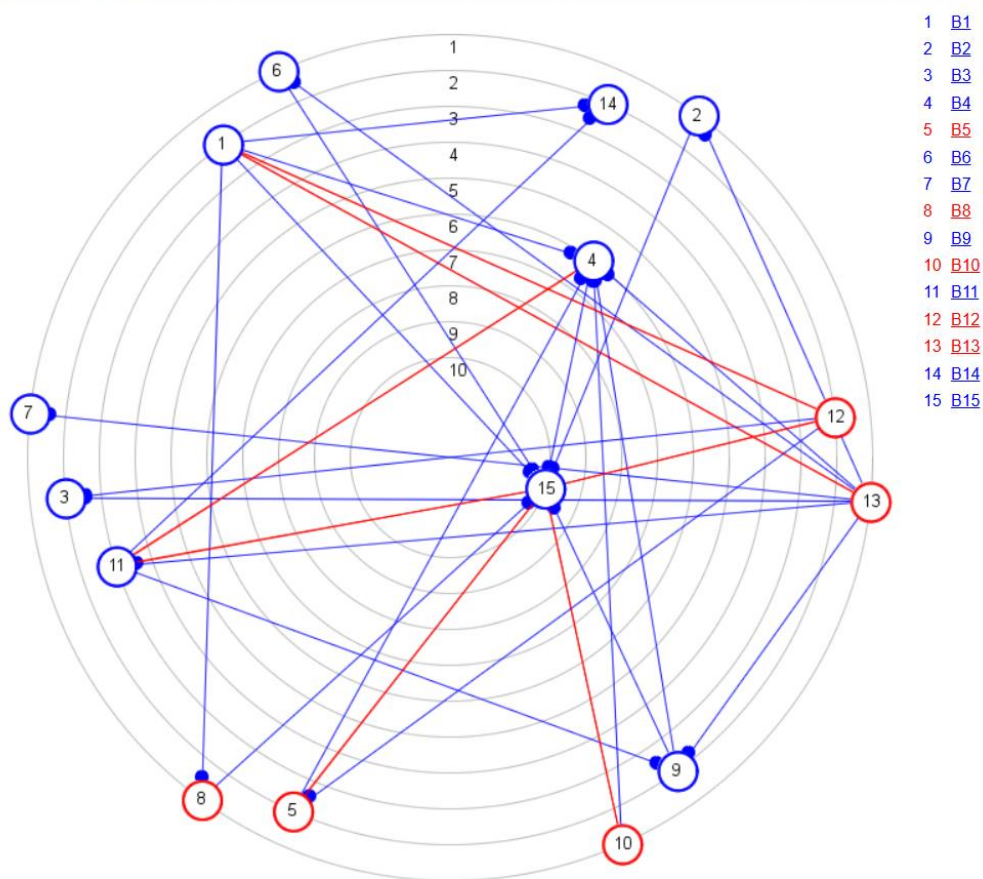
Ze sociogramu, který se zaměřuje na sympatie+ vyplývá, že za nejvíce oblíbeného žáka je vnímán žák **B7**, který získal 6 voleb. Tento žák tráví na sociálních sítích 2-3 hodiny denně. Jedná se o průměrný údaj. Jako svůj nejčastější typ příspěvku uvedl fotky, které přidává dvakrát týdně pro pobavení druhých. To je frekvence příspěvků, která je vyšší než průměr, protože nejběžnější frekvence přidávání příspěvků na ZŠ A i ZŠ B byla jedenkrát měsíčně. Za své příspěvky získává v průměru 30-50 lajků, což je nadprůměrný počet reakcí, protože průměr byl 28 reakcí. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 20-30 lidmi. Tento údaj je také vyšší než průměr, protože ten činí 15 kontaktů. Jeho počet přátel na sociálních sítích činí 100 přátel. Tento údaj je podprůměrný v porovnání s ostatními žáky, protože průměr v počtu přátel činil 144 reakcí. Jeho míru užívání sociálních sítí můžeme označit jako **nadprůměrnou**. Všechny údaje kromě doby strávené na sociálních sítích a počtu přátel jsou nadprůměrné, oproti ostatním spolužákům.

Jako druhé v pořadí ostatní označili žáka B6 a žáka B3 každého 5 volbami. Žák **B6** tráví na sociálních sítích 2-3 hodiny. To je průměrně strávená doba na sociálních sítích.

Na sociální síť žádné příspěvky nepřidává. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10 lidmi. Tento údaj je podprůměrný, protože většina žáků byla v kontaktu s 15 dalšími uživateli. Přátel na sociální síti má rovněž 10. Tento údaj je také podprůměrný, protože průměrný počet přátel na sociální síti je 144 přátel. Jeho aktivitu na sociální síti můžeme tedy označit jako **podprůměrnou**. Nižší počet kontaktů u tohoto žáka, pasivita (nepřidává žádné příspěvky) a nízký počet přátel to potvrzují.

Žák **B3** tráví na sociálních sítích 1 hodinu denně. To je podprůměrná doba ve srovnání s ostatními spolužáky, protože ta byla 2,5 hodiny. Na sociální síť přidává příspěvky ve formě krátkých sestřihů o sportu, které přidává dvakrát týdně, protože ho baví tvořit. Za své příspěvky v průměru získává 70-100 lajků. Tyto dva údaje jsou vyšší než průměr, protože většina žáků přidává příspěvky jedenkrát měsíčně a průměrný počet reakcí je 28 reakcí v ZŠ A i ZŠ B. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 2-3 lidmi. Tento údaj je výrazně podprůměrný, protože průměrný počet uživatelů, se kterými jsou žáci v kontaktu je 15 kontaktů. Jeho počet přátel na sociální síti činí 150 lidí. Tento údaj je vyšší než průměr. I když tento žák na sociálních sítích v porovnání s ostatními netráví tolik času, tak je velmi aktivní, co se týče přidávání příspěvků a jejich následná reakce je vysoká. Jeho aktivitu na sociální síti proto můžeme označit jako **nadprůměrnou**.

Graf - Sympatie -

Obrázek 8 ZŠ B sociogram, sympatie -

(Zdroj: Vlastní výzkum, 2025)

Za nejméně oblíbeného žáka můžeme jednoznačně označit žáka **B15**, který celkem získal 10 voleb. Tento žák byl také v dimenzi vlivu označen jako nejméně vlivný žák a v celkovém hodnocení ze ZŠ B se také umístil na posledním místě. Na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně. Jedná se o průměrně strávenou dobu na sociálních sítích, protože ta činila 2,5 hodiny. Za svůj nejčastější příspěvek na sociálních sítích považuje fotky, které přidává jedenkrát za měsíc, aby si o tom popovídal ve třídě se spolužáky. Přidávání příspěvků jedenkrát měsíčně je průměrná frekvence přidávání příspěvků. Za své lajky dostává průměrně 0-10 reakcí, což je údaj podprůměrný, protože průměrný počet reakcí byl 28 reakcí. Na sociálních sítích je v kontaktu s 20-30 lidmi. To je údaj, který je vyšší než průměr, protože většina žáků je při užívání sociálních sítí v kontaktu s 15 uživateli. Na sociálních sítích nemá žádné přátele. Jeho aktivitu na sociálních sítích můžeme označit za **průměrnou až mírně podprůměrnou**.

Jako druhého v pořadí můžeme označit žáka **B4**, který získal celkem 6 voleb. Na sociálních sítích tráví 2-3 hodiny denně, což je průměrná hodnota v porovnání s ostatními spolužáky, která činila 2,5 hodiny. Příspěvky na sociální síť přidává každý den, což je nadprůměrný údaj vzhledem k tomu, že průměrná frekvence přidávání příspěvků v obou třídách je jedenkrát měsíčně. Získává za ně ale 0-10 reakcí, což je nižší údaj než průměr. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10-20 lidmi, což je také průměrná hodnota. Jeho počet přátel na sociální síti je 50 přátel. Průměrný počet přátel v obou třídách je 144 přátel, což dělá z tohoto údaje údaj podprůměrný. I když tento žák přidává na sociální síť příspěvky každý den u údajů, které pojednávají o jeho reakcích za příspěvky, s kolika lidmi je v kontaktu a o jeho počtu přátel na sociální síti, je jeho aktivita na sociální síti **průměrná**.

Jako třetí v pořadí se vyskytuje žák **B11** s celkem 3 volbami. Žák B11 tráví na sociálních sítích také 2-3 hodiny denně. Jedná se o průměrně strávenou dobu na sociálních sítích. Příspěvky na sociální síť přidává jedenkrát měsíčně, což je také průměrný údaj. Získává za ně 30-50 reakcí. To je naopak údaj nadprůměrný, jelikož průměrná reakce na příspěvky je na ZŠ A i ZŠ B 28 reakcí. Při užívání sociálních sítí je v kontaktu s 10 lidmi, což je menší počet než je průměrná hodnota. Ta byla 15 uživatelů. Jeho počet přátel na sociálních sítích je 250 přátel. To je údaj, který je vyšší než průměr, protože průměrná hodnota byla 144 přátel. Aktivitu na sociálních sítích tak můžeme označit jako **nadprůměrnou**. I přesto, že je tento žák v kontaktu s menším počtem lidí, reakce na jeho příspěvky jsou vysoké a jeho počet přátel na sociální síti je vysoký. Celkově je v online prostoru aktivní a sociálně činný.

6 INTERPRETACE DAT

V této části si shrneme výsledky výzkumu a odpovědi na výzkumné otázky. První výzkumná otázka se zabývá zjištěním, **jaká je míra užívání sociálních sítí**. 53 % žáků ze ZŠ A a ZŠ B uvedlo, že na sociálních sítích tráví průměrně 2-3 hodiny denně. Výzkum AMI Digital Index z roku 2024, který se zaměřuje na užívání sociálních sítí napříč generacemi uvedl, že průměrná doba užívání sociálních sítí je 2,5 hodiny denně, z nichž 96 % lidí z generace Z, což jsou lidé ve věku od 8 do 23 let, užívá sociální sítě právě po tuto dobu (AMI Digital Index, 2024).

Celková průměrná hodnota z našeho realizovaného výzkumného šetření u žáků ze ZŠ A a ZŠ B je 2,5 hodiny rovněž, což koresponduje s uvedeným výzkumem.

Podle výzkumného šetření EU Kids Online, které proběhlo v roce 2020 a zúčastnilo se ho celkem 19 států Evropské unie, děti v České republice tráví na sociálních sítích průměrně 2,5 hodiny, z nichž 66 % navštěvuje sociální sítě denně (Smahel et al., 2020).

Podle americké organizace OSF HealthCare je doporučená doba pro děti ve věku od 5 do 17 let, kterou by měly trávit na digitálních technologiích a sociálních sítích 2 hodiny denně (Legner, 2024).

Z našich dat tedy vyplývá, že 6 žáků, což je 20 % z celého výzkumného souboru, užívá sociální sítě více, než je doporučená doba podle této zdravotnické organizace. Naopak 2 žáci (7 %) ze ZŠ A i ZŠ B uvedli, že na sociálních sítích tráví pouze půl hodiny denně. Dalších 6 žáků, což představuje 20 % z celého výzkumného souboru, uvedlo, že na sociálních sítích tráví hodinu denně. Výzkum Iowa State University z roku 2023, se zaměřoval na to, jaké dopady na žáky bude mít, když omezí užívání sociálních sítí pouze na 30 min denně. Jednalo se o žáky a studenty, ve věku od 13 do 18 let. Výsledky jednoznačně ukázaly, že se u žáků a studentů snížily negativní emoce, úzkostné stavy a došlo i k zlepšení spánku.

V návaznosti na tato výzkumná šetření můžeme uvést, že 53 % žáků (celkem 16 žáků) z obou tříd tráví průměrnou dobu na sociálních sítích. Pouze u 7 % žáků se objevuje velmi příznivé užívání sociálních sítí, které by mohlo vést ke zkvalitnění duševního zdraví a spánku (Craig, 2023).

Dále v našem výzkumném šetření 47 % žáků z obou tříd, uvedlo jako svoji nejnavštěvovanější sociální síť Instagram. Tento výsledek je v souladu s výzkumem projektu Jeden svět na školách ve spolupráci s agenturou Focus. Tohoto výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 600 žáků 8. a 9. tříd základních škol. 75 % dotazovaných tohoto výzkumu, uvedlo jako svou nejnavštěvovanější sociální síť Instagram.

Na druhém místě se umístily sítě YouTube a TikTok, které jako své nejnavštěvovanější sociální sítě označilo 62 % žáků (Jeden svět na školách, 2023). Tyto výsledky také korespondují s našim výzkumem, protože YouTube a TikTok respondenti označili jako svou druhou nejnavštěvovanější síť v zastoupení 23 % a 23 % (používá je stejné množství žáků). Studie z roku 2023 s názvem Děti a nová média, které se zúčastnilo 1 504 dětí ve věku 6-15 let, nám poskytuje jiné výsledky. Děti byly rozděleny celkem do 4 skupin podle věku. Mezi dětmi ve věku 12-13 let je nejpoužívanější sociální síť TikTok, který využívá 52 % dětí. Na druhém místě se umístil Instagram s 45 % a poté Facebook s 35 % (Resolution group a Nielsen, 2023). Výsledky jsou odlišné, vzhledem k datům, která jsme uváděli. Jde i o skutečnost, že v našem výzkumném šetření nebyl Facebook vybrán jako nejpoužívanější sociální síť žádným žákem.

U důvodu samotného užívání sociálních sítí uvedlo 85 % respondentů výzkumu AMI Digital Index z roku 2024 jako hlavní důvod užívání sociálních sítí kontakt s přáteli. Jako druhou možnost v pořadí, kterou označilo 82 % respondentů byl zábavný obsah. Tato data se neshodují s našim výzkumem, ve kterém byl kontakt s přáteli až druhou nejčastější odpovědí s 20 %. Tou první byl zábavný obsah, který sociální sítě nabízejí. Tuto možnost označilo 70 % respondentů.

Podle výzkumu, který byl realizován programem Jeden svět na školách ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci a společností O2 Czech Republic v roce 2022, bylo zjištěno, že se žáci v zastoupení 51 % zaměřují nejčastěji na příspěvek typu fotografie, jako druhý nejčastější typ příspěvku jsou nejrůznější komentáře k aktuálním událostem a třetí sledování a poté sdílení videí (Kopecký et al., 2022). V našem výzkumném šetření 33 % žáků z obou tříd označilo také jako svůj nejčastější typ příspěvku fotografie. Jako druhý nejčastější typ příspěvku uvedlo 23 % žáků příspěvky ze svého života ve formě statusu. 23 % žáků také uvedlo, že vůbec žádné příspěvky na sociální sítě nepřidává.

Podle výzkumného šetření EU Kids Online z roku 2010, kterého se zúčastnily děti od 9 až 16 let z 25 států Evropské unie, vychází najevo, že počet kontaktů neboli přátel na sociální sítí je velmi důležitým indikátorem jejich sociální sítě v reálném životě. Tento výzkum uvádí, že pokud děti mají více než 100 přátel na své sociální sítí, konkrétně na jejich profilu, jedná se o rizikový počet, protože není příliš pravděpodobné, že dítě zná všechny tyto kontakty osobně. Dále studie uvádí, že 33 % dětí ve věku od 13-16 let, má na svém facebookovém profilu více než 100 přátel (Livingstone et al., 2010). V našem výzkumu má celkem 12 respondentů více než 100 kontaktů na svém profilu, což činí 40 %.

Navíc z celého výzkumného šetření celkem 15 žáků, což je 50 % výzkumného souboru uvedlo, že při jejich užívání sociálních sítí jsou v kontaktu s 10-20 lidmi, což rozhodně nepokrývá průměrný počet přátel z obou tříd, který činí 144 přátel. 2 žáci ze ZŠ A dokonce uvedli, že na své sociální síti mají 500 přátel. Dále uvedlo 27 % žáků, že při užívání sociálních sítí jsou v kontaktu s 10 lidmi a 10 % udržuje kontakt s 20-30 dalšími uživateli sociální sítě.

Naše druhá výzkumná otázka zjišťuje, **jaké je postavení žáka v třídním kolektivu**. K tomu jsme využili metodu sociometrie podle Doc. PhDr. Vladimír Hrabala, csc.,. Hrabal ve své metodě určuje celkem 6 pozic. Tou první je **žák ve vedoucí pozici**. Mezi ně patří žáci vlivní a oblíbení. Tito žáci umí velmi účinně motivovat celou třídu, například při různých skupinových aktivitách. Vyznačují se silnými sociálními vazbami v kolektivu. Často se zapojují do sociálních interakcí se svými spolužáky. Ze ZŠ A do této skupiny spadají žáci A5 a A10. Ze ZŠ B žáci B2, B5 a B9. Další pozice určuje **neoblíbené, nevlivné a školsky málo úspěšné žáky**. Ostatní ze třídy žáka v této pozici odmítají, protože se ve třídním kolektivu snaží prosadit projevy, se kterými oni nesouhlasí. Jeho stanoviska a názory nejsou mezi jeho spolužáky brány příliš vážně, zejména při třídním rozhodování o důležitých věcech. Obecně s tímto žákem ostatní příliš nechtějí spolupracovat. Ze ZŠ A se v této pozici nacházejí žáci A9 a A11. Ze ZŠ B je to žák B15. Další skupinou podle Hrabala jsou **vlivní, méně oblíbení žáci**. Ti mají velký vliv na třídní kolektiv a na celkové dění v něm. Důležitým faktorem v této kategorii je míra odchylky mezi vlivem a oblibou, protože poukazuje na přístup a chování, v jeho vlivné pozici. Může se u nich objevovat menší emocionální propojení s ostatními spolužáky. Ze ZŠ A do této pozice řadíme žáky A14 a A15. Ze ZŠ B to jsou žáci B1 a B11. Další možnou rolí ve třídním kolektivu je **pozice oblíbeného, ale méně vlivného žáka**. Tito žáci mají malý nebo žádný podíl na pravidlech ve třídě a ani o určité vůdčí postavení příliš nestojí. Ve třídním kolektivu bývají velmi oblíbení a přáteli se s velkou částí třídy. Ze ZŠ A sem řadíme žáky A1 a A8. Ze ZŠ B sem patří žáci B3, B6, B7, B10, B13 a B14. Jako další kategorii máme **žáky v nevýrazné pozici**. Zpravidla se jedná o nejpočetnější skupinu z celého sociometrického šetření. V našem šetření bylo ale nejvíce žáků v pozici oblíbeného, ale méně vlivného žáka. Bližší charakteristika je u těchto žáků poměrně složitá, protože mohou mít různorodé povahové vlastnosti. Můžeme zde ale uvést, že se většinou jedná o pasivní žáky, kteří se příliš nepodílejí na dění ve třídě. Mívají kolem sebe menší okruh kamarádů, se kterým se přátelí a něco podnikají. Ze ZŠ A se jedná o žáky A2, A3, A6, A7 a A13. Ze ZŠ B o žáky B4 a B12. Poslední skupinou jsou **izolovaní žáci**.

Od ostatních spolužáků nejsou přímo nepřijatí do třídního kolektivu, ale zároveň se tito žáci nenacházejí v centru dětí. Tito žáci se do třídních aktivit příliš nezapojují. Jejich přítomnost bývá často opomíjena. Mívají velký problém v sociálních interakcích. Těm, kteří jsou ale spíše introvertního založení, může tato pozice vyhovovat. Ze ZŠ A jako izolované můžeme označit žáky A4 a A12. Ze ZŠ B poté žáka B8 (Hrabal, 2022).

Třetí výzkumná otázka si dávala za cíl, **porozumět souvislosti mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu**. Výsledky výzkumu nám spíše ukazují, že mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu souvislost neexistuje. Míra užívání sociálních sítí je totiž u jednotlivých žáků velmi různorodá. U žáků ze ZŠ A, kteří se umístili v celkovém hodnocení na posledních pozicích, se jedná o podprůměrnou míru užívání sociálních sítí. Jedná se o žákyni A12 (izolovaná žákyně), A11 (neoblíbená, nevlivná a školsky málo úspěšná žákyně) a A9 (neoblíbená, nevlivná a školsky málo úspěšná žákyně). V těchto případech by se nám souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu potvrdila. Výsledky šetření u ZŠ B jsou ale odlišné. U žáků ze ZŠ B, kteří se objevovali v celkovém hodnocení na spodních pozicích se vyskytovala u žákyně B12 podprůměrná míra užívání (žákyně v nevýrazné pozici), u žáka B4 průměrná míra užívání (žákyně v nevýrazné pozici) a u žáka B15, průměrná až mírně podprůměrná míra užívání (pozice neoblíbeného, nevlivného a školsky málo úspěšného žáka). Tyto výsledky pro nás už tak jednoznačné nejsou, protože přímou podprůměrnou mírou užívání sociálních sítí, má pouze žák B12 a zbylí dva žáci průměrnou nebo mírně podprůměrnou. Očekávali bychom podprůměrnou míru užívání na všech třech pozicích.

U žáků, kteří se v celkovém hodnocení umístili na prvních příčkách, se souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu jednoznačně nepotvrdila. Míra užívání je zde velmi rozdílná. Žák A5 ze ZŠ A, který se v celkovém hodnocení umístil na prvním místě, užívá sociální síť podprůměrně. Jedná se o žáka ve vedoucí pozici. U žákyně A10, která se umístila na druhém místě, se ukázala nadprůměrná míra užívání sociálních sítí. Jedná se rovněž o žákyni ve vedoucí pozici. Žák A1, který se v celkovém hodnocení umístil na třetím místě, užívá sociální síť průměrně. Tento žák se nachází v pozici oblíbeného, ale méně vlivného žáka. Nadprůměrná míra užívání se nám v těchto případech objevuje pouze u žákyně A10.

U výsledků ze ZŠ B se nám rovněž objevují, všechny tři formy užívání sociálních sítí, jenom v jiném pořadí. U žáka B2, který se v celkovém pořadí umístil na prvním místě,

se objevuje podprůměrná míra užívání sociálních sítí. Jedná se o žáka ve vedoucí pozici. Žák B9, který obsadil druhé místo, užívá sociální sítě průměrně. Tento žák se nachází také ve vedoucí pozici. Jediným žákem, u kterého se prokázalo nadprůměrné užívání sociálních sítí, je žák B11. Tento žák se objevuje na třetím místě a jedná se o žáka vlivného, ale méně oblíbeného.

Výsledky výzkumného šetření Institutu pro sociální politiku a výzkum, který se zabývá tématy z oblasti sociální politiky a podporou výzkumu a vzdělávání v oblastech sociální politiky, dospěly k jiným závěrům. Ve výzkumu bylo uvedeno, že u 70 % dětí ve věku od 11 do 15 let, které užívají sociální sítě a tráví čas online, se objevuje zvýšená podpora u jejich vrstevníků, malý výskyt konfliktů a větší životní aktivita. Tyto data dokazují, že uvážlivá míra užívání sociálních sítí není pro děti problematická a naopak vede k úspěšnosti ve třídním kolektivu a ve společnosti (Institut pro sociální politiku a výzkum, 2019). Z tohoto výzkumu vyplývá, že žáci, kteří užívali sociální sítě ve větší míře, zaujímali lepší postavení v třídním kolektivu. Tyto výsledky tedy nejsou shodné s naším výzkumem.

Boydová ve své knize, která se přímo zabývá chováním teenagerů na sociálních sítích uvádí, že existuje silné propojení mezi rizikovým chováním (nebo i zvýšenému trávení času) na sociálních sítích a psychosociálními problémy, které žáci mohou zažívat právě ve třídním kolektivu. Ti žáci, kteří nenalézají dostatečné uspokojení ve svých sociálních vztazích, poté více vyhledávají rizikové kontakty online na sociálních sítích (Boyd, 2017).

Meta-analýza Davida Schvartze, která se věnovala shrnutí 12 studií, kterých se celkem účastnilo 7 776 adolescentů, se zaměřovala na to, zda existuje určitý předpoklad mezi popularitou a aktivitou na sociálních sítích. V této studii byla nalezena malá až střední souvislost mezi popularitou a aktivitou na sociálních sítích (Schwartz et al., 2024). Výsledky se zde opět příliš neshodují.

Data poukazují na to, že se souvislost mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu spolu spíše nespojují. U žáků vyšla najevo různá míra užívání, napříč celkovým postavením. Žáci ve třídních kolektivech mezi sebou vytvářejí různé vazby a v celkovém postavení mohou hrát roli i jiné faktory. Nabízí se zde širší a hlubší zkoumání této problematiky.

6.1 Limity výzkumu

Za limit výzkumu můžeme považovat samotnou povahu zkoumaného problému, protože se jedná o problém multifaktoriální. Postavení žáka ve třídním kolektivu by mohlo souviset i s jinými aspekty a nejrůznějšími vnitřními a vnějšími okolnostmi, jako například se sociálními dovednostmi, sebevědomím, vztahů s učiteli a socioekonomickým statusem rodiny.

Mezi další nedostatky patří výběr výzkumného souboru. Byl zvolen výběr úsudkem (účelový). Výběr výzkumného vzorku byl tedy vybrán na základě určitých kritérií a ne náhodně. Tento způsob výběru může vést k nízké reprezentativnosti výzkumného souboru a výzkum tak nemusí být plně reprezentativní pro širší populaci.

Jako další nedostatek lze označit použití dotazníku vlastní konstrukce. Tento dotazník nebyl ověřen na širších vzorcích respondentů a neprošel procesem standardizace. Může tedy ovlivnit přesnost získaných dat a jejich celkovou kvalitu.

ZÁVĚR

Tento výzkum se věnoval souvislosti mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka ve třídním kolektivu. Teoretická část se skládala ze tří kapitol. První kapitola se věnovala sociálním sítím a jaká je jejich míra užívání ve světě, v České republice a u mladé generace. Dále se zabývala tím, jaké dopady může užívání sociálních sítí přinášet. Druhá kapitola se zaměřovala na postavení žáka ve třídním kolektivu, které jsme více specifikovali v průběhu školní docházky. Vymezili jsme si, jaké role a pozice se mohou ve třídním kolektivu vyskytovat. Na závěr této kapitoly jsme si specifikovaly typy třídních kolektivů podle jednotlivých autorů. Třetí kapitola se orientovala na metodu sociometrie podle Vladimíra Hrabala.

Praktická část výzkumu se v úvodu zabývá seznámením s výzkumným problémem a poté s výzkumnými cíli a otázkami. Následně si představujeme výzkumný soubor, se kterým jsme realizovali výzkumné šetření. Celkem se výzkumu zúčastnilo 30 žáků sedmých ročníků základních škol. Ve výzkumné technice popisujeme kvantitativní výzkumné šetření, ve kterém byl využit dotazník vlastní konstrukce, který sestával z dvanácti položek a zaměřoval se na míru užívání sociálních sítí. Pro zkoumání vzájemných vztahů ve třídě byl zvolen sociometrický dotazník (SORAD). Následně se věnujeme analýze dat výzkumného šetření a poté interpretaci, kdy si odpovídáme na výzkumné otázky a data porovnáváme s dosavadním odborným poznáním.

Výsledky výzkumu nasvědčují tomu, že mezi mírou užívání sociálních sítí a postavením žáka v třídním kolektivu souvislost spíše neexistuje. U žáků, kteří se vyskytovali na spodních příčkách se nám sice u pěti žáků z šesti objevovala podprůměrná míra užívání, ale u těch, kteří naopak zaujímali vrchní pozice se nadprůměrná míra užívání prokázala pouze u dvou žáků z šesti. U prvních pozic ze ZŠ A i ZŠ B, byla dokonce zjištěna podprůměrná míra užívání sociálních sítí. Vzhledem k příznivému postavení v třídním kolektivu, bychom očekávali spíše nadprůměrnou míru užívání. Tyto výsledky mohou poukazovat na spoustu věcí. Můžeme se domnívat, že žáci, kteří se umístili v sociometrickém šetření na prvním místě, mají v reálném životě stabilní sociální kontakty a nemají potřebu užívat sociální sítě ve vyšší míře, aby u nich byla saturována tato sociální potřeba. Nevyplývá to ale z našeho výzkumného šetření.

Domníváme se však, že oblast sociálních sítí a jejich provázanost s třídním kolektivem, by stála za další zkoumání, zejména kvůli budoucímu vývoji žáků, jejich sociálním dovednostem, vytváření kontaktů a fungování v dospělém životě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. AMI Digital Index, 2024. Online. Dostupné z: <https://amidigital.cz/pruzkum-index/>. [cit. 2025-04-26].
2. ANDREWS, Naomi, 2020. Prestigious Youth are Leaders but Central Youth are Powerful: What Social Network Position Tells us About Peer Relationships. Online. *JOURNAL OF YOUTH AND ADOLESCENCE*. S. 631-644. Dostupné z: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000519659900005>. [cit. 2025-04-25].
3. ANDREWS, Naomi; MCDOWELL, Hannah; SPADAFORA, Natalie a DANE, Andrew, 2022. Using Social Network Position to Understand Early Adolescents' Power and Dominance Within a School Context. Online. *SCHOOL PSYCHOLOGY, Brock university*. S. 445-454. Dostupné z: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000733112600001>. [cit. 2025-04-25].
4. BERAN, Ondřej, 2025. X hlásí rekordní nárůst užívání v roce 2024. Online. *Network news*. Dostupné z: <https://www.sm-nn.com/x-hlasi-rekordni-narust-uzivani-v-roce-2024/>. [cit. 2025-04-16].
5. BOČEK, Jan, 2024. Mezi dětmi přibývá rizikových uživatelů sociálních sítí a hráčů, varuje expert na závislosti. Online. *IRozhlas*. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/who-zavislosti-socialni-site-hry-gaming-adolescenti-lukas-blinka_2409270600_jab. [cit. 2025-04-17].
6. BOYD, danah, 2017. *Je to složitější: sociální život teenagerů na sociálních sítích*. Praha: Akropolis. ISBN 9788074701658.
7. BUREŠOVÁ, Jitka, 2022. *Online marketing: Od webových stránek k sociálním sítím*. Grada. ISBN 978-80-271-1680-5.
8. CRAIG, Megan, 2023. Limiting social media use provides psychological benefits. Online. Dostupné z: <https://www.news-medical.net/news/20230614/Limiting-social-media-use-provides-psychological-benefits.aspx?utm>. [cit. 2025-04-27]. ČAPEK, Robert, 2010. *Třídní klima a školní klima*. Pedagogika. Praha: Grada. ISBN 9788024727424.

9. ČERNOVSKÝ, Tomáš, 2021. Sociální síť Pinterest: jak na ni, výhody, nevýhody. Online. Dostupné z: https://www.cernovsky.cz/marketing/socialni-sit-pinterest/?doing_wp_cron=1744835887.6076860427856445312500. [cit. 2025-04-16].
10. Český statistický úřad, 2024. Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami - 2024. Online. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/docs/107508/90e9e2e1-d834-bb2e-5b9d-5d2fdafffc78/06200424.pdf?version=1.0>. [cit. 2025-04-16].
11. Děti a nová média, Resolution group a Nielsen, 2023. Online. Dostupné z: https://www.ressolution.cz/novinky/deti-ve-veku-12-13-let-komunikuji-s-vrstevniky-hlavne-online-ze-siti-travi-cas-hlavne-na-tiktoku-rika-studie-deti-a-nova-media?utm_. [cit. 2025-04-26].
12. DIXON, Jo, 2024. Social media usage in Western Europe - statistics & facts. Online. *Statista - Empowering people with data*. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/4106/social-media-usage-in-europe/>. [cit. 2025-04-16].
13. EUROSTAT, 2024. 59% of EU individuals using social networks in 2023. Online. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240319-1>. [cit. 2025-04-21].
14. Eurydice - věkové úrovně a dělení žáků do skupin, 2025. Online. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/eurypedia/czechia/organizace-zakladniho-vzdelavani>. [cit. 2025-04-26].
15. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří, 2024. *Sociální patologie - Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů*. Online. 3. Pardubice: Grada. ISBN 978-80-271-5078-6. [cit. 2025-04-17].
16. HAUSER, Šimon, 2024. Facebook stále dominuje sociálním sítím, a to i napříč generacemi. Online. *Marketing a media*. Dostupné z: <https://www.mam.cz/novinky/online-a-social/socialni-site/2024-11/facebook-stale-dominuje-socialnim-sitim-a-to-i-napric-generacemi/>. [cit. 2025-04-16].
17. HOROWITZ, Jonathan a HAMM, Jill, 2024. Network Position Affects Social Status in Early Adolescence. Online. *SOCIOLOGICAL QUARTERLY*. S. 513-538.

- Dostupné z: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001200014900001>. [cit. 2025-04-25].
18. HRABAL, Vladimír, 2002. *DIAGNOSTIKA - Pedagogickopsychologická diagnostika žáka s úvodem do diagnostické aplikace statistiky*. 2. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0319-5.
19. CHOMYNOVÁ, Pavla; DVOŘÁKOVÁ, Zuzana; ČERNÍKOVÁ, Tereza; ORLÍKOVÁ, Barbora; GROHMANNOVÁ, Kateřina et al., 2024. Zpráva o digitálních závislostech v České republice 2024. Online. In: . Praha, s. 82. ISBN 978-80-7440-343-9. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/35641/1315/Zpr%C3%A1va%20o%20digit%C3%A1ln%C3%ADch%20z%C3%A1vislostech%20v%20%C4%8CR%202024_web.pdf. [cit. 2025-04-19].
20. Jeden svět na školách, agentura Focus, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/o-jsns/aktuality-a-media/aktuality/1378755-vysledky-pruzkumu-medialni-gramotnosti-na-skolach>. [cit. 2025-04-26].
21. KEMP, Simon, 2022. Digital 2022: Czechia. Online. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2022-czechia>. [cit. 2025-04-21].
22. KOHOUT, Roman a Radek KARCHŇÁK. *Bezpečnost v online prostředí*. Vydání: první. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary, z.s., 2016, 68 s. ISBN 978-80-260-9543-9.F
23. KOLAŘÍK, M. a SMÉKALOVÁ, 2011. Typy třídních kolektivů a typy práce s nimi aneb mocenský, nebo demokratický přístup? ISSN periodika:1214-8717.
24. KOPECKÝ, Kamil; SZOTKOWSKI, René; KVINTOVÁ, Jana; KŘEMÉNKOVÁ, Lucie; VORÁČ, Dominik et al., 2022. Děti a kult krásy v online světě. Online. S. 2-26. Dostupné z: <https://e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/155-deti-a-kult-krasy-v-online-svete-2022/file>. [cit. 2025-04-26].
25. KROPÍKOVÁ, Marika, 2019. Pozice a role žáka ve školní třídě. Online. Dostupné z: <https://www.inkluzivne.cz/33/pozice-a-role-zaka-ve-skolni-tride-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EgvSExrs1FoUkfu9M30t4mc/>. [cit. 2025-04-27].

26. LABUSOVÁ, Eva, 2023. Starší školní věk (puberta). Online. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/starsi-skolni-vek-puberta>. [cit. 2025-04-18].
27. LEGNER, Luke, 2024. OSF Health Care - Kids' screen time: How much is too much? Online. Dostupné z: <https://www.osfhealthcare.org/blog/kids-screen-time-how-much-is-too-much/>. [cit. 2025-04-26].
28. LIVINGSTONE, Sonia; LIVINGSTONE, Haddon; ÓLAFSSON, Anke a GORZIG, Leslie, 2010. Risks and safety on the internet: the perspective of European children: full findings and policy implications from the EU Kids Online survey of 9-16 year olds and their parents in 25 countries. Online. S. 2-168. Dostupné z: <https://eprints.lse.ac.uk/33731/1/Risks%20and%20safety%20on%20the%20internet%28lsero%29.pdf>. [cit. 2025-04-26].
29. Media guru - největšími sociálními sítěmi v Česku zůstávají YouTube a Facebook, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2023/02/nejvetsimi-socialnimi-sitemi-v-cesku-zustavaji-youtube-a-facebook/>. [cit. 2025-04-27].
30. MIGUEL, Marie, 2022. The Positive Effects of Social Media on Adolescence. Online. *Technology Times Science, Technology & Innovation news*. Dostupné z: https://technologytimes.pk/2022/02/19/the-positive-effects-of-social-media-on-adolescence/?utm_. [cit. 2025-04-17].
31. MIKULCOVÁ, Klára a KOPECKÝ, Kamil, 2020. *Aktuální problémy mediální výchovy a mediální gramotnost žáků 2. stupně ZŠ*. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5901-0.
32. NĚMEC, Mgr. et Bc. Radek, 2024. *Generace online: Jak sociální média mění životy našich dětí*. Online. Neo centrum. 11.4. 2024. Dostupné z: <https://www.neocentrum.cz/generace-online-jak-socialni-media-meni-zivoty-nasich-deti>. [cit. 2025-02-06].
33. PAVLÍČEK, Antonín, 2010. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica. ISBN 9788024517421.
34. PODZEMNÁ, Eliška, 2019. Ideální je, když chce mít dítě rodiče mezi přáteli na Facebooku, míní výzkumnice. Online. *Atrium - časopis Fakulty sociálních studií*. Dostupné z: https://atrium.fss.muni.cz/veda-a-vyzkum/idealni-je-kdyz-chce-mit-dite-rodice-mezi-prateli-na-facebooku-mini-vyzkumnice?utm_. [cit. 2025-04-

- 16]. *Primární a nižší sekundární vzdělávání (Základní vzdělávání)* - Organizace základního vzdělávání, 2025. Online. Evropská komise. 13.1. 2025. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/organizace-zakladniho-vzdelavani>. [cit. 2025-02-06].
35. PTÁČEK, Radek a KUŽELOVÁ, Hana, 2013. Vývojová psychologie pro sociální práci. Online. In: . S. 64. ISBN 978-80-7421-060-0. Dostupné z: file:///C:/Users/jacki/Downloads/VP_nahled.pdf. [cit. 2025-04-18].
36. PUGNEROVÁ, Michaela, 2024. *Jak budovat bezpečné prostředí a pozitivní klima ve třídě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-6606-4.
37. REVUE PRO SOCIÁLNÍ POLITIKU A VÝZKUM, 2019. Výzkum: Úspěch v kolektivu souvisí s aktivitou na sociálních sítích. Online. Dostupné z: https://socialnipolitika.eu/2019/05/vyzkum-uspech-v-kolektivu-souvisi-s-aktivitou-na-socialnich-sitich/?utm_. [cit. 2025-04-26].
38. ROGERS-WHITEHEAD, Carrie, 2022. *Digitální rodičovství: jak pomoci dětem vybudovat si zdravý vztah k technologiím*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-3495-3.
39. ŘEZÁČ, Jaroslav, 1998. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-48-6.
40. SCHWARTZ, David; ZHANG, Minci; TROOP-GORDON, Wendy; TAYLOR, Leslie a CHUNG, Jinsol, 2024. Are social media use and popularity in the peer group linked during adolescence? A meta-analytic review. Online. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39543815/>. [cit. 2025-04-26].
41. Sítě v hrsti, 2020. Online. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/>. [cit. 2025-04-21].
42. SMAHEL, David; MACHACKOVA, Hana; MASCHERONI, Giovanna; DEDKOVA, Lenka; STAKSRUD, Elisabeth et al., 2020. EU Kids Online 2020 - Survey results from 19 countries. Online. Dostupné z: <https://irtis.muni.cz/media/3218267/eu-kids-online-2020-16march2020.pdf>. [cit. 2025-04-26].
43. ŠEVČÍKOVÁ, Anna, 2014. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Psyché. Praha: Grada. ISBN 9788021075276.
44. Testcentrum [online], 2011. Praha: Hogrefe [cit. 2025-01-30]. Dostupné z: <https://hogrefe.cz/sorad>.

45. VÁGNEROVÁ, Marie a LISÁ, Lidka, 2022. *Vývojová psychologie - dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-4961-0.
46. VANĚČKOVÁ, Daniela, 2023. Čísla o sociálních sítích: Kolik, kdo, kdy a kde. Statistika, které vás překvapí. Online. *Sítě v hrsti*. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/cisla-o-socialnich-siti/>. [cit. 2025-04-16].
47. Vliv sociálních sítí na psychiku mladistvých, 2024. Online. Dostupné z: <https://vupsov.cz/vliv-socialnich-siti-na-psychiku-mladistvych/>. [cit. 2025-04-17].
48. VORÁČ, Dominik, 2022. Děti a kult krásy v online světě. Online. S. 1-26. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/155-deti-a-kult-krasy-v-online-svete-2022/file>. [cit. 2025-04-17].
49. Výchovní ústav a středisko výchovné péče, 2024. Vliv sociálních sítí na psychiku mladistvých. Online. Dostupné z: <https://vupsov.cz/vliv-socialnich-siti-na-psychiku-mladistvych/>. [cit. 2025-04-27].
50. VÝROST, Josef; SLAMĚNÍK, Ivan a SOLLÁROVÁ, Eva, 2019. *Sociální psychologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5775-9.
51. WINSTONE, Elisabeth; MARS, Becky; HAWORTH, Claire; HERON, Jon a KIDGER, Judi, 2022. Adolescent social media user types and their mental health and well-being: Results from a longitudinal survey of 13-14-year-olds in the United Kingdom. Online. *National Library of Medicine*. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37431459/>. [cit. 2025-04-18].
52. Zdravá generace, 2023. Sociální síť a gaming. Online. Dostupné z: https://zdravagenerace.cz/wp-content/uploads/2023/05/ZG_Socialni-site-gaming-metodika.pdf. [cit. 2025-04-27].
53. *Zdravé dětství ve světě digitálních médií: informace a inspirace pro rodiče a všechny, kdo pracují s dětmi a mládeží*, 2020. Lelekovice: Franesa. ISBN 978-80-88337-16-4.
54. Openr, 2023. 74% Of Women Use Social Media Compared To Just 62% Of Men: Study. Online. Dostupné z: https://openr.co/74-of-women-use-social-media-compared-to-just-62-of-men-study/?utm_. [cit. 2025-04-21].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 ZŠ A sociogram, vliv +	51
Obrázek 2 ZŠ A sociogram, vliv -	53
Obrázek 3 ZŠ A sociogram, sympatie +	55
Obrázek 4 ZŠ A sociogram, sympatie -	57
Obrázek 5 ZŠ B sociogram, vliv +	59
Obrázek 6 ZŠ B sociogram, vliv -	61
Obrázek 7 ZŠ B sociogram, sympatie +	63
Obrázek 8 ZŠ B sociogram, sympatie -	65

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Čas na sociálních sítích.....	40
Graf 2 Příspěvky na sociálních sítích.....	41
Graf 3 Frekvence přidávání příspěvků.....	42
Graf 4 Důvod přidávání příspěvků.....	43
Graf 5 Reakce na příspěvky	44
Graf 6 Nejpoužívanější sociální síť	45
Graf 7 Důvod užívání sociálních sítí.....	46
Graf 8 Kontakt na sociálních sítích.....	47
Graf 9 Důležitost sociálních sítí.....	48
Graf 10 Důvody založení profilu	49
Graf 11 Počet přátel na sociální síti	50

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

%	Procento
WHO	World Health Organization
EU	Evropská unie
ADHD	Attention deficit hyperactivity disorder
ZŠ	Základní škola
SORAD	Sociometricko-ratingový dotazník
SS	Sociální síť

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník – Míra užívání sociálních sítí

Příloha P II: Dotazník – SO-RA-D

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK – MÍRA UŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

Milí žáci,
jmenuji se Eliška Jackivová a jsem studentka 3. ročníku bakalářského studia oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Obracím se na vás s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku pro mou bakalářskou práci. Dotazník bude sloužit pouze pro výzkum k mé bakalářské práci. Při jeho vyplňování neexistují správné nebo špatné odpovědi. 😊
Předem vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Přeji hodně štěstí při jeho vyplňování!

1) Jsem:

- a) chlapec
- b) dívka

2) Kolik času denně jsi na sociálních sítích?

- a) půl hodiny
- b) 1 hodinu
- c) 2-3 hodiny
- d) 3-5 hodin
- e) víc jak 5 hodin

3) Jaké příspěvky na sociální síti přidáváš nejčastěji?

- a) příspěvky ze svého života
- b) fotky
- c) zábavná internetová videa
- d) odkazy se zajímavými internetovými stránkami
- e) jiné: _____
- f) žádné

4) Jak často přidáváš příspěvky na sociální síť?

- a) denně
- b) dvakrát týdně
- c) jednou týdně
- d) jedenkrát za měsíc
- e) nepřidávám žádné příspěvky na sociální síť

5) Proč přidáváš příspěvky na sociální síť?

- a) pro pobavení druhých
- b) příspěvky jsou pro mě nějakým způsobem zajímavé
- c) abych si o tom popovídal(a) ve třídě se spolužáky
- d) abych informoval(a) o tom, co dělám ve svém volném čase
- e) nepřidávám žádné příspěvky na sociální síť
- f) jiné: _____

6) Kolik dostáváš "lajků" za tvoje příspěvky?

- a) 0-10 lajků
- b) 10-30 lajků
- c) 30-50 lajků
- d) 50-70 lajků
- e) 70-100 lajků

7) Kterou z těchto sociálních sítí nejvíc navštěvuješ?

- a) Facebook
- b) Instagram
- c) ~~TikTok~~
- d) YouTube
- e) WhatsApp
- f) jiné: _____

8) Proč tyto sociální síť používáš?

- a) komunikace s kamarády
- b) seznamování se
- c) prohlížení profilů ostatních uživatelů
- d) zábavný obsah
- e) přidávání příspěvků a fotek
- f) jiné: _____

9) S kolika lidmi jsi v kontaktu, když používáš sociální síť?

- a) s 10
- b) s 10-20
- c) s 20-30
- d) s 30-40

e) jiné: _____

10) Užívání sociálních sítí je pro tebe:

- a) velmi důležité
- b) spíše důležité
- c) spíše nedůležité
- d) není důležité
- e) nevím

11) Proč sis založil(a) profil na sociálních sítích?

- a) být in
- b) jen tak
- c) měli jej všichni
- d) nevím
- e) kvůli kontaktu s kamarády

f) jiné: _____

12) Kolik máš přátel na sociálních sítích?

- a) 50
- b) 100
- c) 200
- d) 300
- e) 350

f) jiné: _____

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK – SO-RA-D

ZAZNAMOVÝ LIST

Sorad
Sociometrická ratingová metoda
V. Hrabal

Jméno a příjmení:

Třída: Datum:

	Jméno a příjmení	V	S	zdůvodnění sympatií
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				